

#6 ปุจฉา-วิสัชนา

การปฏิบัติเกี่ยวกับแร่^{9*}

“ปุจฉา – วิสัชนา การปฏิบัติเกี่ยวกับแร่”

.....

ตามโครงการฝึกอบรมหลักสูตร

1. “การจัดการองค์ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบ” วันที่ 22 พฤศจิกายน 2549
ณ โรงแรมรอยัลภูเก็ต ซิตี้ จังหวัดภูเก็ต
2. “การจัดการองค์ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบ” วันที่ 26 มกราคม 2550
ณ โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์ จังหวัดเชียงใหม่
3. “การจัดการองค์ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบ” วันที่ 9 มีนาคม 2550
ณ โรงแรมเจริญธานี แกรนด์ รอยัล จังหวัดอุดรธานี
4. การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “กลยุทธ์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่
ตามพันธกิจของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่” วันที่ 16-17 พฤษภาคม 2550
ณ ห้องประชุมใหญ่ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กรุงเทพมหานคร

โดย สำนักกฎหมายและระเบียบ
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
กระทรวงอุตสาหกรรม

สารจากอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

การพัฒนาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นภารกิจที่สำคัญของหน่วยงานทางปกครอง ซึ่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อผลของงานด้านการปฏิบัติตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคตลอดมา

การดำเนินการในโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การจัดการองค์ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบ” เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่ใช้ในการปฏิบัติราชการด้านกฎหมายแร่ ให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดทั่วประเทศ จึงเป็นนโยบายในการประสานสัมพันธ์ที่ดีของผู้ร่วมงานการปฏิบัติตามกฎหมายแร่ และเป็นการชักจูงความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในหลายด้าน

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มอบหมายให้สำนักกฎหมายและระเบียบ ดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “การจัดการองค์ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบ” เพื่อเป็น พื้นฐานความรู้ด้านกฎหมายที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งจากรายงานผลสัมฤทธิ์ของการจัดอบรมแต่ละครั้งประสบผลสำเร็จ โดยผู้เข้ารับการอบรมสนใจ และซักถามตลอดช่วงเวลาที่เจ้าหน้าที่สำนักกฎหมายและระเบียบปฏิบัติหน้าที่วิทยากรและปฏิบัติหน้าที่ การให้คำปรึกษา ณ พื้นที่จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี และกรุงเทพมหานคร ดังนั้น การจัดทำ “ปุจฉา - วิสัชนา การปฏิบัติเกี่ยวกับแร่” ถือได้ว่าเป็นคู่มือการปฏิบัติงานด้านกฎหมายฉบับหนึ่งที่สะดวกต่อการใช้เป็นแนวทางปฏิบัติราชการต่อไป

(นายอนุสรณ์ เนื่องผลมาก)

อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

คำนำ

การพัฒนาและส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไปเป็นหน้าที่ที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่รับผิดชอบประการหนึ่ง นอกเหนือจากงานการป้องกันการค้าความผิดตามกฎหมายและการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายแล้ว

สืบเนื่องจากการให้คำปรึกษาของสำนักกฎหมายและระเบียบ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดทั่วประเทศ มีหลายประเด็นที่ปฏิบัติไม่เหมือนกัน กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงได้ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตร “การจัดการองค์ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบ” เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมาย กฎ ระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติราชการให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งได้รับความสนใจ ชักถาม ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในหลายด้าน นอกเหนือจากการปฏิบัติงานด้านกฎระเบียบ ได้แก่ อุปกรณ์และเครื่องมือการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายไม่พร้อมหรือเพียงพอแก่การปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับแร่มีไม่เพียงพอแก่การกำกับดูแลในท้องที่ที่ต้องรับผิดชอบ การมอบอำนาจช่วงจากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่แต่ละจังหวัดไม่เหมือนกัน ซึ่งบางจังหวัดไม่อาจเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติและทำให้การปฏิบัติงานด้านการบริการประชาชนไม่รวดเร็วเท่าที่ควร ตลอดจนความก้าวหน้าในชีวิตราชการ เป็นต้น

ด้วยการให้คำปรึกษา การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย การวินิจฉัยตีความ ตลอดจน การแนะนำแก้ไขปัญหาและอุปสรรค จึงทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้ง 3 หลักการต้องปฏิบัติหน้าที่การให้คำปรึกษาทั้งด้านกฎหมายและด้านคดีอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้บริการแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการลงทุนต่าง ๆ และประชาชนผู้สนใจได้รู้และเข้าใจในบทบาทและภารกิจของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักกฎหมายและระเบียบได้รวบรวมประเด็นถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อหารือแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ พร้อมแนบเอกสารอ้างอิงเพื่อสะดวกต่อการค้นหอ้างอิงไว้ในภาคผนวกของ “ปุจฉา-วิสัชนา การปฏิบัติเกี่ยวกับแร่” เพื่อเป็นคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และมอบให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดทั่วประเทศเพื่อไว้ใช้ในราชการ

สำนักกฎหมายและระเบียบ

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

กระทรวงอุตสาหกรรม

กันยายน 2550

สารบัญ

.....

	หน้า
สารจากอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	
คำนำ	
“ปุจฉา-วิสัชนา การปฏิบัติเกี่ยวกับแร่”	1
ประเด็นคำถามอื่น.....	33
ภาคผนวก	
เอกสารประกอบ	
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2516) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่	
พ.ศ. 2510.....	ข้อ 2 น-1
- คำสั่งกรมทรัพยากรธรณีที่ 46/2511 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2511	
เรื่อง กำหนดแบบและวิธีการทำหนังสือมอบอำนาจและจดทะเบียน.....	ข้อ 4 น-3
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 53 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่	
พ.ศ. 2510.....	ข้อ 7 น-5
- หนังสือกรมทรัพยากรธรณี ที่ 01/ป 153 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2539	
เรื่อง การชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการประสานงานในการปฏิบัติราชการ.....	ข้อ 11 น-7
- ระเบียบกรมทรัพยากรธรณี ว่าด้วยการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่หินอุตสาหกรรม	
เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง พ.ศ.2545.....	ข้อ 13 น-9
- ระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการดำเนินการ	
เกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตรและ	
การโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547.....	ข้อ 16 น-29
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับลงวันที่ 12 กันยายน 2550	
เรื่อง นโยบายว่าด้วยการยื่นคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ คำขออาชญาบัตรพิเศษ	
และคำขอประทานบัตร กรณีการยื่นคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนในพื้นที่เดียวกัน.....	ข้อ 16 น-57
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 19 (พ.ศ. 2516) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่	
พ.ศ. 2510.....	ข้อ 17 น-59
- คำสั่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ที่ 222/2546 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน	
2546 เรื่อง การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน.....	ข้อ 20 น-65
- หนังสือกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ที่ ออก 0508/5691	
ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2548 เรื่อง แนวปฏิบัติการขอครอบครองแร่เป็นกรณีพิเศษ	
เฉพาะราย.....	ข้อ 22 น-73
- ระเบียบกรมทรัพยากรธรณี ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับแร่ที่ขอมิไว้ในครอบครอง	
พ.ศ. 2531.....	ข้อ 22 น-75

- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับลงวันที่ 4 เมษายน 2531 เรื่อง นโยบายการอนุญาตอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ในพื้นที่ที่เคยอนุญาตไว้แล้ว ให้แก่บุคคลเดียวกัน.....	ข้อ 28	น-87
- ระเบียบกรมทรัพยากรธรณี ว่าด้วยการขอรับใบอนุญาตนำแร่เข้าและส่งออกนอก ราชอาณาจักร พ.ศ. 2531.....	ข้อ 40	น-89
- หนังสือกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ที่ อก 0508/417 ลงวันที่ 26 มกราคม 2549 เรื่อง การขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่และอาชญาบัตร พิเศษในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ 1 ปี.....	ข้อ 41	น-105
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับลงวันที่ 10 มีนาคม 2547 เรื่อง นโยบายการบริหารจัดการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมแร่ปัม.....	ข้อ 45	น-111
- หนังสือกรมทรัพยากรธรณีที่ อก 0315/15076 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2537 เรื่อง การส่งหนังสือหรือคำสั่งตามมาตรา 9 แห่ง พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510.....	ข้อ 51	น-113
- หนังสือกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ที่ อก 0503/3761 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2550 เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องเรียนคัดค้านคำขอ ประทานบัตร.....	ข้อ 54	น-115
- หนังสือกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ที่ อก 0503/2787 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2550 เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตรที่ค้าง ดำเนินการ.....	ข้อ 54	น-117
ประมวลภาพ โครงการ กำหนดการ ผู้เข้ารับการอบรม		
คณะผู้จัดทำ ปัจฉิมบท		

**“ปุงฉา-วิสัชนา
การปฏิบัติเกี่ยวกับแร่**

“ ปุจฉา-วิสัชนา การปฏิบัติเกี่ยวกับแร่ ”

1. หากผู้ประกอบการไม่ได้รับใบอนุญาตแต่งแร่ แต่ได้รับใบอนุญาตซื้อแร่ ผู้ประกอบการจะนำดินมาผสมกับแร่ที่ได้แต่งแล้ว (ที่ซื้อมา) และนำออกขายจะเข้าข่ายการแต่งแร่หรือไม่

คำตอบ ตามนัยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กำหนดคำนิยามคำว่า “แต่งแร่”¹ไว้ ดังนั้น หากการกระทำดังกล่าวมิได้มีขั้นตอนใดเป็นการแต่งแร่ ก็ไม่จำเป็นต้องขอรับใบอนุญาตแต่งแร่แต่อย่างใด

2. ด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จับกุมราษฎรในพื้นที่ จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด เนื่องจากการลักลอบขุดหาแร่พลอยโดยใช้เครื่องจักร โดยที่ผู้ประกอบการรายย่อยเหล่านี้ต้องการประกอบอาชีพโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่เนื่องจากการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่มีขั้นตอนที่ต้องใช้เวลามาก การลักลอบขุดหาพลอยโดยใช้เครื่องจักรจึงปรากฏอยู่ตลอดเวลา จึงใคร่ขอให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่พิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ และกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขุดหาแร่รายย่อยด้วย

คำตอบ ตามนัยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กำหนดคำนิยามการขุดหาแร่รายย่อย²ไว้ และกำหนดพื้นที่และวิธีการขุดหาแร่ โดยในกฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2516) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย จะออกให้เฉพาะการขุดหาแร่รัตนชาติ ได้แก่ แร่เพทาย พลอย หรือแร่ตระกูลคอรัันดัม หรือโกเมน หรือนิล หรือแร่ตระกูลสปิเนล เฉพาะในท้องที่จังหวัด กาญจนบุรี จันทบุรี เชียงราย ตราด เพชรบูรณ์ แพร่ ศรีสะเกษ สุโขทัย และอุบลราชธานีเท่านั้น

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้พิจารณาเห็นว่าหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันได้กำหนดชนิดแร่เฉพาะแร่รัตนชาติเท่านั้นที่จะสามารถออกใบอนุญาตให้ขุดหาแร่รายย่อยได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่ยังมีแร่อีกหลายชนิดที่สามารถจะขุดหาได้โดยใช้แรงคน ในปีงบประมาณ 2549 จึงได้เสนอร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขุดหาแร่รายย่อยและการร่อนแร่ พ.ศ. ซึ่งเป็นการแก้ไขกฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2516) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ไว้ในแผนพัฒนากฎหมายของกรม

¹ “แต่งแร่” หมายความว่า การกระทำอย่างใด ๆ เพื่อทำแร่ให้สะอาด หรือเพื่อให้แร่ที่ปนกันอยู่ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปแยกออกจากกัน และหมายความรวมถึงบดแร่ หรือคัดขนาดแร่

² “ขุดหาแร่รายย่อย” หมายความว่า การกระทำแก่พื้นที่ไม่ว่าจะเป็นที่บกหรือที่น้ำเพื่อให้ได้มาซึ่งแร่โดยใช้แรงคนแต่ละคนตามชนิดของแร่ ภายในท้องที่และวิธีการขุดหาแร่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ประจำปี 2549 ร่างกฎกระทรวงดังกล่าว นอกจากกำหนดให้แร่รัตนชาติเป็นแร่ที่จะออกใบอนุญาตให้ขุดหาแร่รายย่อยได้แล้ว ยังกำหนดให้แร่ชนิดหินอุตสาหกรรมจำพวกกรวด หินประดับและหินอุตสาหกรรมที่มีรูปทรงตามธรรมชาติที่สามารถนำไปทำการประดับหรือตกแต่งได้ รวมทั้งแร่เพื่อประโยชน์ในงานหัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมพื้นบ้าน ให้เป็นชนิดแร่ที่สามารถออกใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อยได้ในเขตท้องที่ทุกจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเอื้อประโยชน์ให้ประชาชนที่มีฐานะยากจน สามารถประกอบอาชีพเพื่อเป็นรายได้เลี้ยงครอบครัวได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย และเพื่อเป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นและของประเทศ ซึ่งขณะนี้ร่างกฎกระทรวงฉบับนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2550 อนุมัติในหลักการและให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาร่างต่อไป

สำหรับข้อเสนอ ให้แก้ไขหลักเกณฑ์ให้สามารถใช้เครื่องจักรเป็นเครื่องมือในการขุดหาแร่รายย่อยได้นั้น ไม่สามารถเสนอแก้ไขได้ในชั้นอนุบัญญัติเนื่องจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวกำหนดไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ แต่อย่างไรก็ดี ตามแผนพัฒนากฎหมายกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ประจำปี 2548 ได้เสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ทั้งฉบับ รวมทั้งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขุดหาแร่รายย่อยด้วย

3. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2534 ได้กำหนดพื้นที่ในประเทศไทยหลายแห่งเป็นเขตแหล่งแร่ ต่อมามีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี พ.ศ. 2538 ได้กำหนดพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1เอ 1บี ทำให้ทุกหน่วยงานเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะไม่ทราบจะยึดมติคณะรัฐมนตรีฉบับใด

คำตอบ การขอประทานบัตรในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการขอใช้พื้นที่ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2548 และกรณีเป็นเขตแหล่งแร่สมบูรณ์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเป็นเขตแหล่งแร่ เพื่อออกประทานบัตรได้เป็นอันดับแรกก่อนการสงวนหวงห้าม หรือใช้ประโยชน์อย่างอื่นในที่ดิน แต่ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 6 จัตวา³ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และเขตแหล่งแร่ทับซ้อนกัน (ตามปกติไม่ทับซ้อนกัน) การขอประทานบัตรต้องยึดถือมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับลุ่มน้ำ โดยใช้ข้อมูลแหล่งแร่เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุมัติการใช้พื้นที่ของคณะรัฐมนตรีต่อไป

³ มาตรา 6 จัตวา เพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดพื้นที่ใดที่มีแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม ที่ได้ทำการสำรวจแล้วปรากฏว่ามีแหล่งแร่อุดมสมบูรณ์ และมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงให้เป็นเขตแหล่งแร่เพื่อออกประทานบัตรชั่วคราว หรือประทานบัตรได้เป็นอันดับแรกก่อนการสงวนหวงห้าม หรือใช้ประโยชน์อย่างอื่นในที่ดินในพื้นที่นั้น แต่ทั้งนี้ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย

4. การมอบอำนาจตามมาตรา 8⁴ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กรณีตัวอย่าง ผู้ถือประทานบัตรมีประทานบัตรหลายแปลง แต่ในหนังสือมอบอำนาจบอกสถานะเฉพาะประทานบัตรที่ 1 มอบให้นาย ก. ในกรณี เช่นนี้ นาย ก. จะสามารถไปติดต่อกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำขอ หรือประทานบัตร หรืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่อื่นได้หรือไม่ อย่างไร และเมื่ออายุประทานบัตรที่ 1 สิ้นอายุแล้ว การมอบอำนาจถือว่าสิ้นสุดหรือไม่

คำตอบ กรณีนี้ได้มีคำสั่งกรมทรัพยากรธรณีที่ 46/2511 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2511 เรื่อง กำหนดแบบและวิธีการทำหนังสือมอบอำนาจและจดทะเบียน ซึ่งได้กำหนดว่าถ้าผู้มอบอำนาจถืออาชญาบัตรหรือประทานบัตรหลายแปลง และประสงค์จะตั้งตัวแทนสำหรับอาชญาบัตร หรือประทานบัตรแปลงใด ให้ระบุหมายเลขอาชญาบัตรหรือประทานบัตรแปลงนั้นลงไว้ในหนังสือมอบอำนาจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของคำสั่งดังกล่าวว่า มุ่งหมายให้การมอบอำนาจที่เจ้าหน้าที่รับจดทะเบียนตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 สามารถดำเนินการได้เฉพาะกิจการที่เกี่ยวข้องกับอาชญาบัตร ประทานบัตร หรือใบอนุญาตที่ระบุในหนังสือมอบอำนาจเท่านั้น ผู้ประกอบการจึงไม่อาจอาศัยหนังสือมอบอำนาจที่ระบุถึงอาชญาบัตร ประทานบัตร หรือใบอนุญาตฉบับหนึ่ง เพื่อติดต่อกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชญาบัตร ประทานบัตรหรือใบอนุญาตอื่นได้

สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับคำขออาชญาบัตร ประทานบัตร หรือใบอนุญาตต่าง ๆ นั้น เนื่องจากในชั้นของการยื่นคำขอ ผู้ประกอบการยังไม่มีนิติสัมพันธ์กับทางราชการ การมอบอำนาจให้ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับคำขอผู้ประกอบการจึงสามารถจัดทำเองตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 24⁵ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

อนึ่ง การมอบอำนาจที่ได้ดำเนินการตามอาชญาบัตร ประทานบัตรหรือใบอนุญาตฉบับใด ย่อมสิ้นผลไปเมื่ออาชญาบัตร ประทานบัตร หรือใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ

⁴ มาตรา 8 ถ้าผู้ถืออาชญาบัตร ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร หรือผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะตั้งผู้ใดไว้เพื่อติดต่อกับพนักงานเจ้าหน้าที่แทนตน ผู้ถืออาชญาบัตร ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตรหรือผู้รับใบอนุญาตต้องทำหนังสือมอบอำนาจและจดทะเบียนไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

การทำหนังสือมอบอำนาจและการจดทะเบียนให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่อธิบดีกำหนด

⁵ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

มาตรา 24 คู่กรณีอาจมีหนังสือแต่งตั้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดแทนตนในกระบวนการพิจารณาทางปกครองใด ๆ ได้ ในการนี้เจ้าหน้าที่จะดำเนินการพิจารณาทางปกครองกับตัวคู่กรณีได้เฉพาะเมื่อเป็นเรื่องที่ผู้นั้นมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องทำกระทำการนั้นด้วยตนเองและต้องแจ้งให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้กระทำการแทนทราบด้วย

หากปรากฏว่าผู้ได้รับการแต่งตั้งให้กระทำการแทนผู้ใดไม่ทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นเพียงพอหรือมีเหตุไม่ควรวางใจในความสามารถของบุคคลดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้คู่กรณีทราบโดยไม่ชักช้า

การแต่งตั้งให้กระทำการแทนไม่ถือว่าสิ้นสุดลงเพราะความตายของคู่กรณีหรือการที่ความสามารถหรือความเป็นผู้แทนของคู่กรณีเปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่ผู้สืบสิทธิตามกฎหมายของคู่กรณีหรือคู่กรณีจะถอนการแต่งตั้งดังกล่าว

5. ผู้ถืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ จะทำหนังสือมอบอำนาจตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 โดยจะมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจมาขึ้นขอประทานบัตรได้หรือไม่

คำตอบ ตามปัญหาที่ถามเป็นกรณีที่ผู้มอบอำนาจมีนิติสัมพันธ์อยู่กับกรม กล่าวคือเป็นผู้ถืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ การยื่นคำขอประทานบัตรเป็นกิจการที่มีความเกี่ยวเนื่องกับใบอนุญาตที่มอบอำนาจถืออยู่ สามารถทำหนังสือมอบอำนาจตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ได้ อย่างไรก็ตาม มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 กำหนดให้คู่กรณีอาจทำหนังสือแต่งตั้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะ กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนตนในการติดต่อกับพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนโดยไม่ต้องมาจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ บทบัญญัติมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มีหลักเกณฑ์ประกันความเป็นธรรมสูงกว่า มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 จึงต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นบทกฎหมายบังคับตามนัยมาตรา 3⁶ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539⁷

นอกจากวัตถุประสงค์ของมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มุ่งต้องการตัวแทน หรือผู้แทนที่ชัดเจนแน่นอนว่าเป็นบุคคลใด เพื่อดำเนินการแทนผู้ประกอบการ ดังนั้น จึงควรมอบอำนาจให้แก่นิติบุคคล แต่มอบอำนาจให้กับบุคคลธรรมดาซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วเท่านั้น

การมอบอำนาจตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 นั้น ผู้มอบอำนาจสามารถมอบให้ผู้รับมอบอำนาจกระทำการได้เฉพาะในกิจการที่เกี่ยวข้องกับอาชญาบัตร ประทานบัตร หรือใบอนุญาตที่ระบุในหนังสือมอบอำนาจเท่านั้น ในกรณีที่ผู้ถืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ต้องการให้ผู้รับมอบอำนาจมาขึ้นขอประทานบัตร สามารถดำเนินการได้ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

6. ประทานบัตรของบุคคลธรรมดา ซึ่งภายหลังพบว่าอยู่ในพื้นที่แหล่งโบราณคดี ต่อมาผู้ถือประทานบัตรตายและประทานบัตรใกล้จะสิ้นอายุ ทายาทผู้รับโอนประทานบัตร โดยการตกทอดจะยื่นคำขอต่ออายุประทานบัตรได้หรือไม่

⁶ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

มาตรา 3 วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

⁷ บทบัญญัติมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มีหลักเกณฑ์ประกันความเป็นธรรมสูงกว่ามาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 จึงต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นบทกฎหมายบังคับตามนัยมาตรา 3⁶ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

คำตอบ ตามมาตรา 54 วรรคสี่⁸ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 การที่จะอนุญาตให้ต่ออายุประทานบัตรต้องมีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อันรวมถึงพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งตามมาตรา 4⁹ และมาตรา 10¹⁰ ห้ามขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารในโบราณสถาน จึงไม่อาจทำเหมืองในพื้นที่แหล่งโบราณคดีได้ ดังนั้น หากทายาทผู้รับโอนประทานบัตรโดยการตกทอดยื่นคำขอต่ออายุ ประทานบัตรก่อนประทานบัตรสิ้นอายุไม่น้อยกว่า 180 วัน และยืนยันที่จะดำเนินการคำขอต่ออายุประทานบัตรในพื้นที่แหล่งโบราณคดีดังกล่าว เจ้าหน้าที่ต้องรับคำขอต่ออายุประทานบัตร และดำเนินการนำเสนอคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อพิจารณาต่ออายุประทานบัตรต่อไป

7. ผู้ถือประทานบัตรซึ่งได้รับประทานบัตรไปแล้ว แต่ไม่เปิดการทำเหมืองภายใน 1 ปี ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ท้ายประทานบัตร ประเด็นปัญหาเหมืองที่ไม่ได้เปิดการทำเหมืองจะมาหยุดการทำเหมืองได้หรือไม่ และถือเป็นการกระทำผิดที่จะเปรียบเทียบปรับตามมาตรา 57¹¹ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ได้หรือไม่

คำตอบ มาตรา 43¹² แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 มีหลักเกณฑ์ว่าสิทธิในการทำเหมืองของบุคคลใดเกิดเมื่อได้รับประทานบัตร และในการทำเหมือง ผู้ถือประทานบัตรก็ต้อง

⁸ มาตรา 54

ประทานบัตรใดได้กำหนดอายุไว้ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี เมื่อผู้ถือประทานบัตรยื่นคำขอต่ออายุก่อนครบกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่* รัฐมนตรีจะต่ออายุประทานบัตรให้อีกก็ได้ แต่เมื่อรวมกำหนดเวลาทั้งหมดต้องไม่เกินยี่สิบห้าปี

⁹ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“โบราณสถาน” หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือโดย ลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของ อสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ในทางศิลป ประวัติศาสตร์ หรือ โบราณคดี ทั้งนี้ ให้รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่ง ประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย

“โบราณวัตถุ” หมายความว่า สิ่งหาทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่า จะเป็นสิ่งประดิษฐ์ หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็น ส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ ซึ่งโดยอายุ หรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติ ของสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปประวัติศาสตร์หรือ โบราณคดี

¹⁰ มาตรา 10 ห้ามมิให้ผู้ใดขุดขุด แล่เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณ สถาน หรือขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณ สถาน เว้นแต่จะกระทำตามคำสั่งของอธิบดี หรือได้รับอนุญาตเป็น หนังสือจากอธิบดี และถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ ประการใด ก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย

¹¹ มาตรา 57 ผู้ถือประทานบัตรจะต้องทำเหมืองตามวิธีการทำเหมือง แผนผัง โครงการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน การออกประทานบัตร และถ้าจะมีการเพิ่มเติมชนิดของแร่ที่จะทำเหมืองหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการทำเหมือง แผนผัง โครงการและเงื่อนไขดังกล่าว ผู้ถือประทานบัตรจะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีก่อนจึงจะทำได้

¹² มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ใดทำเหมืองในที่ใดไม่ว่าที่ซึ่งทำเหมืองนั้นจะเป็นสิทธิของบุคคลใดหรือไม่ เว้นแต่จะได้รับประทานบัตรชั่วคราวหรือประทานบัตร

ทำเหมืองโดยมีคนงานและระยะเวลาตามหลักเกณฑ์ที่มาตรา 60¹³ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กำหนดแม้จะเป็นผู้ประทานบัตรในระยะเวลาหนึ่งปีแรกก็มิได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 เนื่องจากปัจจุบันยังมิได้ออกกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา 60 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 มาบังคับใช้ ฉะนั้น หากผู้ถือประทานบัตร รับประทานบัตรไปแล้ว แต่เปิดการทำเหมืองโดยให้มีระยะเวลาทำการและคนงานตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กำหนดไม่ได้ อาจเพราะมีเหตุขัดข้องอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กฎกระทรวง ฉบับที่ 53 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กำหนด ย่อมใช้สิทธิขอยกการทำเหมืองได้ตามนัยมาตรา 61¹⁴ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

การให้เปิดการทำเหมืองภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ได้รับประทานบัตร เป็นเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ในการออกประทานบัตร ซึ่งมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กำหนดให้ผู้ถือประทานบัตร จะต้องทำเหมืองตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการออกประทานบัตร ฉะนั้น หากผู้ถือประทานบัตร ไม่ปฏิบัติตาม ย่อมเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 57 ระวังโทษปรับตามมาตรา 138¹⁵ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และรัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนประทานบัตรเสียได้ เว้นแต่จะใช้สิทธิขอยกการทำเหมือง ตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

แต่ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการเห็นว่ามีความขัดข้องที่ไม่อาจปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่ง กำหนดให้ปฏิบัติได้ประการใดก่อนสิ้นกำหนดเวลา ก็พึงควรได้แจ้งขอให้ทางราชการพิจารณาทบทวน เงื่อนไขว่า มีความเหมาะสมหรือไม่ หรือจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงประการใดได้หรือไม่

¹³ มาตรา 60 ผู้ถือประทานบัตรต้องทำเหมืองโดยมีคนงานในการทำเหมือง และเวลาทำการดังนี้

(1) ต้องมีคนงานทำการทุก ๆ ระยะเวลาสิบสองเดือน เมื่อเฉลี่ยเป็นรายเดือนแล้ว ไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งคนต่อ เนื้อที่สองไร่เศษของสองไร่ให้นับเป็นสองไร่ แต่สำหรับกรณีที่ทำเหมืองใช้เครื่องกลทุ่นแรง ให้คำนวณกำลังของเครื่องกลทุ่นแรงนั้น แทนคนงานที่ต้องมีตามเนื้อที่นั้นได้โดยอัตราหนึ่งแรงมาต่อแปดคน

(2) ต้องมีเวลาทำการรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันในทุก ๆ ระยะเวลาสิบสองเดือน

ในกรณีที่ผู้ถือประทานบัตรคนเดียวมีประทานบัตรหลายฉบับ สำหรับประทานบัตรที่มีเขตติดต่อกัน ให้ถือเป็น เหมืองเดียวกันในการมีคนงานทำการและเวลาทำการดังกล่าวข้างต้น

ผู้ถือประทานบัตรหลายคนที่มีเขตเหมืองแร่ติดต่อกันอาจร่วมโครงการทำเหมืองเป็นเหมืองเดียวกันได้ โดยยื่นคำ ขอลและรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่* ในการนี้ให้ใช้เกณฑ์มีคนงานทำการและเวลาทำการเสมือนเป็นเหมือง เดียวกันดังกล่าวข้างต้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ถือประทานบัตรในระยะเวลาหนึ่งปีแรกนับแต่วันได้รับประทานบัตร หากได้รับ การยกเว้นตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

¹⁴ มาตรา 61 ถ้าผู้ถือประทานบัตรไม่สามารถทำเหมืองตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๐ เนื่องจากมีเหตุขัดข้อง อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ก็ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตขอยกการทำเหมืองตลอดทั้งเขตหรือบางส่วนของเขตเหมืองแร่ ต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่* เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่*จะออกใบอนุญาตขอยกการทำเหมืองให้ผู้ถือ ประทานบัตรได้คราวละไม่เกินหนึ่งปี

¹⁵ มาตรา 138 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 57 มาตรา 59 มาตรา 62 มาตรา 63 มาตรา 64 มาตรา 67 มาตรา 68 มาตรา 69 หรือมาตรา 74 หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 59 มาตรา 62 มาตรา 63 มาตรา 64 มาตรา 67 มาตรา 68 หรือมาตรา 74 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท และรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนประทานบัตรนั้นเสียได้

8. กรณีที่มีการรังวัดเขตคำขอเหมืองแร่ตามคำขอประทานบัตรเรียบร้อยแล้ว ต่อมา ได้มีการรังวัดใหม่เพื่อตัดเนื้อที่เดิมออกบางส่วน เจ้าหน้าที่จะต้องทำการประกาศใหม่อีกครั้งหรือไม่

คำตอบ ตามนัยมาตรา 49¹⁶ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กำหนดว่า “เมื่อได้กำหนดเขตแล้ว ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ประกาศขอประทานบัตรของผู้ยื่นคำขอ โดยปิดประกาศ.....” ดังนั้น เมื่อได้มีการรังวัดกำหนดเขตใหม่ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ จึงมีหน้าที่ต้องประกาศการขอประทานบัตรของผู้ยื่นคำขอตามนัย มาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ใหม่ทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มหรือลดเขตคำขอเหมืองแร่ก็ตาม อีกทั้งเพื่อมิให้เป็นประเด็นที่จะโต้แย้งภายหลังการอนุญาตประทานบัตรได้

แต่สำหรับการขออนุมัติหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องเห็นว่า การลดเขตพื้นที่ที่ประสงค์จะทำเหมือง ไม่มีผลกระทบใดเพิ่มเติม และถือว่าอยู่ในขอบเขตของการอนุญาต จึงเห็นควรมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ทราบ และหากการลดเขตพื้นที่จะมีผลกระทบต่อโครงการของหน่วยเจ้าของพื้นที่ หน่วยงานดังกล่าวก็ยังคงมีสิทธิโต้แย้งได้

9. การเปรียบเทียบปรับต้องระบุมাত্রาที่ใช้ในการลงโทษด้วยหรือไม่

คำตอบ การกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 โดยมีรายละเอียดแห่งการกระทำความผิดหรือพฤติการณ์โดยย่อไว้ถูกต้องแล้ว แต่มิได้ระบุมাত্রาที่ใช้ลงโทษไว้ใน การเปรียบเทียบปรับซึ่งเป็นข้อสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยรับทราบว่าตนเองกระทำความผิดและต้องรับโทษตามบทบัญญัติใดของกฎหมาย ดังนั้น การลงโทษจึงต้องใส่บทลงโทษด้วย

10. กฎหมายห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตรทำเหมืองใกล้ทางหลวงหรือทางน้ำสาธารณะภายในระยะห้าสิบลเมตร ข้อเท็จจริงมีการทำเหมืองโดยฝ่าฝืนมาตรา 62¹⁷ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งให้หยุดการทำเหมืองและเปรียบเทียบปรับแล้ว และผู้ประกอบการยอมเสียค่าปรับ แต่มีการลักลอบทำอีก จะมีมาตรการดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืนอย่างไรจะใช้ดุลพินิจเพิกถอนประทานบัตรได้หรือไม่ ถ้าในกรณีที่ประทานบัตรกำหนดให้ทำได้อาจต้องขอความเห็นชอบจากนายอำเภอประจำท้องที่ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนหรือไม่

คำตอบ การฝ่าฝืนมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท และรัฐมนตรี มีอำนาจเพิกถอนประทานบัตรเสียได้ ดังนั้น กรณีที่มีการเปรียบเทียบ

¹⁶ มาตรา 49 เมื่อได้กำหนดเขตแล้ว ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่*ประกาศการขอประทานบัตรของผู้ยื่นคำขอ โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ และที่ทำการกำนันแห่งท้องที่ซึ่งขอประทานบัตรแห่งหนึ่งฉบับ เมื่อไม่มีผู้โต้แย้งภายในยี่สิบวันนับแต่วันปิดประกาศ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่*จะได้ดำเนินการสำหรับคำขอนั้นต่อไป

¹⁷ มาตรา 62 ห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตรทำเหมืองใกล้ทางหลวงหรือทางน้ำสาธารณะภายในระยะห้าสิบลเมตร เว้นแต่ประทานบัตรกำหนดไว้ให้ทำได้ หรือได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่* และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น

ปรับแล้วแต่ยังมีการฝ่าฝืนมาโดยตลอด เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล อาจจะเสนอเรื่องเพื่อรัฐมนตรีใช้ดุลพินิจเพิกถอนประทานบัตรได้

การทำเหมืองใกล้ทางหลวงหรือทางน้ำสาธารณะภายในระยะ 50 เมตรนั้น ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง 2 กรณี

1. กรณีอยู่ในเขตประทานบัตร กรณีนี้ต้องดูด้วยว่าเป็นกรณีฝ่าฝืนแผนผังโครงการทำเหมืองอีกประการหนึ่งด้วยหรือไม่ และกรณีนี้ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ควรได้พิจารณาถึงผลกระทบจากการฝ่าฝืนว่ามีมากน้อยเพียงใดแล้วสั่งการตามมาตรา 70¹⁸ หรือมาตรา 71¹⁹ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 แล้วแต่กรณี นอกจากนี้หากเห็นว่าผู้ประกอบการมักใช้ช่องทางให้มีการเปรียบเทียบคดี เพื่อทำการฝ่าฝืนดังกล่าวต่อไป ซึ่งจะมีความคุ้มค่าของผู้ประกอบการมากกว่า หากการกระทำดังกล่าวกระทบต่อประโยชน์สาธารณะในการใช้ทางหลวงหรือทางน้ำสาธารณะก็สามารถเพิกถอนประทานบัตรได้ตามมาตรา 53²⁰ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

¹⁸ มาตรา 70 พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในเขตเหมืองแร่เพื่อตรวจการทำเหมืองได้ตลอดเวลา ให้ผู้ครอบครองเขตเหมืองแร่นั้นอำนวยความสะดวกตามควรแก่กรณี และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ถือประทานบัตรให้จัดการป้องกันอันตรายอันอาจเกิดจากการทำเหมืองหรือแต่งแร่ได้

¹⁹ มาตรา 71 ในกรณีที่เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เห็นว่าการทำเหมืองหรือแต่งแร่จะเป็นอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน ให้มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ถือประทานบัตรให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขวิธีการทำเหมืองหรือแต่งแร่ตามที่เห็นว่าเป็นเพื่อป้องกันอันตรายนั้นได้ และมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้หยุดการทำเหมืองหรือแต่งแร่เสียทั้งสิ้นหรือส่วนหนึ่งส่วนใดได้ตามที่เห็นสมควร

²⁰ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

มาตรา 53 คำสั่งทางปกครองที่ขัดด้วยกฎหมาย ซึ่งไม่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่งทางปกครอง อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอนหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่คงต้องทำคำสั่งทางปกครองที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกันนั้นอีก หรือเป็นกรณีที่การเพิกถอนไม่อาจกระทำได้เพราะเหตุอื่น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลภายนอกประกอบด้วย

คำสั่งทางปกครองที่ขัดด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่งทางปกครองอาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอนหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ เฉพาะเมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้

(1) มีกฎหมายกำหนดให้เพิกถอนได้ หรือมีข้อสงวนสิทธิให้เพิกถอนได้ ในคำสั่งทางปกครองนั้นเอง
(2) คำสั่งทางปกครองนั้นมีข้อกำหนดให้ผู้รับประโยชน์ต้องปฏิบัติ แต่ไม่มีการปฏิบัติภายในเวลาที่กำหนด
(3) ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เช่นนี้ในขณะที่ทำคำสั่งทางปกครองแล้ว เจ้าหน้าที่คงจะไม่ทำคำสั่งทางปกครองนั้น และหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะได้

(4) บทกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากมีบทกฎหมายเช่นนี้ในขณะที่ทำคำสั่งทางปกครองแล้วเจ้าหน้าที่คงจะไม่ทำคำสั่งทางปกครองนั้น แต่การเพิกถอนในกรณีนี้ให้กระทำได้เท่าที่ผู้รับประโยชน์ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือยังไม่ได้รับประโยชน์ตามคำสั่งทางปกครองดังกล่าว และหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะได้

(5) อาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อประชาชนอันจำเป็นต้องป้องกันหรือจัดเหตุดังกล่าว
ในกรณีที่มีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเพราะเหตุตามวรรคสอง (3) (4) และ(5) ผู้ได้รับประโยชน์มีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหายอันเกิดจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองได้ และให้นำมาตรา 52 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำสั่งทางปกครองที่ขัดด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้เงิน หรือให้ทรัพย์สิน หรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีผลย้อนหลัง หรือไม่มีผลย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ในกรณีดังต่อไปนี้

ในกรณีประทานบัตรกำหนดให้ทำได้ หรือได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ ประจำท้องที่ก่อนที่เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่จะออกใบอนุญาตจะต้องสอบถามไปยังส่วนราชการที่มีหน้าที่กำกับ ดูแลรักษาทางหลวงหรือทางน้ำสาธารณะดังกล่าวก่อน สำหรับกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับการขึ้นอยู่ข้อเท็จจริงว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับทางหลวงหรือทางน้ำสาธารณะนั้นหรือไม่อย่างไร

2. กรณีทางน้ำหรือทางหลวงสาธารณะอยู่นอกเขต นอกจากกรณีตามข้อ 1 แล้ว ต้องดูด้วยว่ามีการทำเหมืองบริเวณนอกเขตประทานบัตร โดยมีได้รับอนุญาตด้วยหรือไม่ตามมาตรา 43 ประกอบมาตรา 135²¹ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

11. กรณีวิศวกรเหมืองแร่ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เมื่อเข้าตรวจโรงแต่งแร่ หรือโรงโม่ บด และย่อยหิน อุตสาหกรรมแล้ว เขียนสั่งการในรายงานการตรวจสอบถือเป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่ และถ้าได้ส่งรายงานการตรวจสอบให้กับเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลตามกฎหมาย เพื่อแจ้งให้ผู้ประกอบการทราบถึงการสั่งการแก้ไขแล้ว แต่ปรากฏว่าผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งในรายงานการตรวจสอบจะมีผลอย่างไร และควรดำเนินการอย่างไรต่อไป

คำตอบ

1. วิศวกรเหมืองแร่ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และมีอำนาจสั่งการตามมาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 การเขียนสั่งการในรายงานจึงถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง

2. กรณีสั่งการแล้วผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตาม ถือว่าขัดคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ ระวังปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทตามมาตรา 136²² แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

สำหรับกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งการแล้วรายงานให้ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ ประจำท้องที่ทราบเพื่อสั่งการต่อไป ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และกำกับดูแลตามกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าสืบเนื่องจาก อก. ได้มีหนังสือที่ 01/ป.153 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2539 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ส่วนกลางหากไปปฏิบัติงานในท้องที่จังหวัดใด ให้แจ้ง

(1) มิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในอันที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครอง

(2) ผู้ได้รับประโยชน์มิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในอันที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขของคำสั่งทางปกครอง
ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา 51 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

²¹ มาตรา 135 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 หรือมาตรา 91 ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่การฝ่าฝืนมาตรา 43 เกิดขึ้นในเขตควบคุมแร่ หรือการฝ่าฝืนมาตรา 91 ทวิ เกิดขึ้นในเขตควบคุมการขุดเจาะน้ำเกลือใต้ดิน ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

²² มาตรา 136 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามมาตรา 48 มาตรา 70 มาตรา 91 จัตวา มาตรา 117 หรือมาตรา 124 ถ้าการกระทำนั้นไม่ถึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบก่อนด้วย ดังนั้น การประสานงานระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับเจ้าพนักงาน
อุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่จะช่วยลดปัญหาการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันได้

12. กรณีเหมืองอุโมงค์ เหมืองปล่อง ถ้าประทานบัตรหมดอายุแล้ว และผู้ถือ
ประทานบัตรยื่นคำขอต่ออายุประทานบัตร จะต้องดำเนินการตามกระบวนการของการทำเหมือง
ใต้ดินหรือไม่ เพราะประทานบัตรเดิมเป็นการทำเหมืองหาบ ต่อมาผู้ถือประทานบัตรขอเปลี่ยน
แผนผังโครงการทำเหมือง เป็นวิธีการทำเหมืองอุโมงค์ซึ่งถือเป็นการทำเหมืองใต้ดินจะดำเนินการ
อย่างไร และมีวิธีการกำกับดูแลอย่างไร

คำตอบ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้หารือสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาแล้วแจ้งความเห็นดังนี้

ประเด็นแรก วิธีทำเหมืองปล่อง เหมืองอุโมงค์และวิธีเหมืองเจาะจั่นเป็นการทำเหมือง
ใต้ดินตามนิยามของคำว่า ทำเหมืองใต้ดิน เมื่อพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ใช้บังคับแล้ว
การทำเหมืองทั้งสามวิธีดังกล่าว ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการทำเหมือง
ตามที่บัญญัติในหมวด 4/1 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแร่
(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545

ประเด็นที่สอง การขอต่ออายุ เหมืองอุโมงค์ และการอนุญาตให้ต่ออายุประทานบัตร
ทำเหมืองอุโมงค์โดยใช้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการทำเหมืองตามประทานบัตรฉบับเดิมนั้น
จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในหมวด 4/1 แห่งพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ตามนัย
มาตรา 88/1²³

ประเด็นที่สาม กรณีผู้ถือประทานบัตรขอเปลี่ยนแปลง แผนผัง โครงการทำเหมือง ซึ่งจะต้อง
ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีก่อนจึงจะทำได้ตามนัยมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 นั้น
ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำเหมืองจากวิธีหาบเป็นการทำเหมืองอุโมงค์ซึ่งเป็นการทำเหมืองใต้ดิน
ต้องดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 4/1 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ด้วย

13. ปัญหาเรื่องการเรียกเก็บค่าภาคหลวงแร่ : ผู้ถือประทานบัตรประสงค์จะขาย
หินใหญ่ให้กับโรงโม่ บด และย่อยหิน ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะต้องดำเนินการ
อย่างไร จะเรียกเก็บค่าภาคหลวงแร่กับผู้ใด และวิธีการคำนวณค่าภาคหลวงแร่ใช้หลักเกณฑ์ใด

²³ มาตรา 88/1 ให้นำบทบัญญัติในหมวดอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับการทำเหมืองใต้ดินเท่าที่ไม่ขัด
หรือแย้งกับบทบัญญัติในหมวดนี้

คำตอบ ตามมาตรา 104²⁴ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ชำระค่าภาคหลวงแร่คือ ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ ผู้ครอบครองแร่อื่นที่ได้จากการแต่งแร่ หรือผู้ประกอบการโลหกรรม แล้วแต่กรณี

กรณีผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานไม่ บด และย่อยหิน หากมิใช่เป็นบุคคลตาม มาตรา 104 ก็ไม่จำเป็นต้องชำระค่าภาคหลวงแร่ ผู้มีหน้าที่ชำระค่าภาคหลวงแร่คือผู้ถือประทานบัตร ซึ่งต้องชำระค่าภาคหลวงแร่ ให้ครบถ้วนตามปริมาณแร่ก่อนที่จะขนแร่ออกจากเขตเหมืองแร่ตามนัยมาตรา 104 (1) สำหรับวิธีการชำระค่าภาคหลวงแร่หินอุตสาหกรรมให้ปฏิบัติตามระเบียบ ว่าด้วยการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่หินอุตสาหกรรมเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง พ.ศ. 2545

14. ปัญหาเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับของกลาง

14.1 การดำเนินคดีในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กรมป่าไม้จะเก็บรักษาของกลางซึ่งเกี่ยวกับแร่ไว้เองใช่หรือไม่ ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะต้องปฏิบัติอย่างไร

14.2 กรณีคดีถึงที่สุดฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จะต้องไปปรับแร่ของกลางมาดำเนินการหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ การพิจารณาให้ถือว่าหน่วยงานใดได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายเข้าตรวจยึดของกลางเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการดำเนินคดีความผิด หน่วยงานนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลรักษาของกลาง เว้นแต่จะมีข้อตกลงกับหน่วยงานอื่นไว้เป็นกรณีพิเศษ

กรณีมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายฉบับ แนวทางการดำเนินการให้พิจารณาว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ตรวจพบการกระทำความผิดและหน่วยงานใดเป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ในฐานะผู้กล่าวหาที่ 1 ให้ถือว่าความผิดข้อกล่าวหาอันเป็นฐานความผิดหลัก บรรดาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และของกลางต่าง ๆ ในการกระทำความผิด ให้หน่วยงานนั้นรับผิดชอบในการดูแลรักษา ยกเว้นหน่วยงานอื่นเข้าตรวจสอบเพิ่มเติมและตรวจยึดของกลางอื่นเพื่อประกอบฐานความผิดตามกฎหมายที่หน่วยงานนั้นรับผิดชอบให้หน่วยงานนั้นรับผิดชอบในการดูแลรักษาของกลางนั้น

1. กรณีเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ตรวจพบการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ เป็นฐานความผิดหลักและมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยแร่เกี่ยวเนื่องด้วย กรมป่าไม้ชอบที่จะเก็บรักษาของกลางไว้ตามระเบียบที่เกี่ยวข้องได้

2. กรณีคดีถึงที่สุดและมีคำพิพากษาให้รับของกลางในส่วนที่เป็นแร่ กรณีดังกล่าวขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาว่าแร่ของกลางดังกล่าวศาลสั่งริบโดยฐานความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หรือกฎหมายว่าด้วยแร่ อย่างไรก็ตาม ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

²⁴ มาตรา 104 ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร ผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่ ผู้ครอบครองแร่อื่นที่ได้จากการแต่งแร่ หรือผู้ประกอบการโลหกรรม ต้องชำระค่าภาคหลวงแร่ ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัตอัตราค่าภาคหลวงแร่ ดังต่อไปนี้

(1) ต้องชำระค่าภาคหลวงแร่สำหรับแร่ที่กำหนดไว้ในประทานบัตร รวมทั้งแร่ที่เป็นผลพลอยได้จากการทำเหมืองให้ครบถ้วนตามปริมาณแร่ก่อนที่จะขนแร่ออกจากเขตเหมืองแร่

.....
ในกรณีที่มีการซื้อขายแร่ที่ตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏว่าแร่เป็นแร่ที่ยังมิได้ชำระค่าภาคหลวงแร่ ผู้ซื้อต้องชำระค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัตอัตราค่าภาคหลวงแร่สำหรับแร่ดังกล่าวพร้อมกับการขออนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองตามมาตรา 105

ไม่จำเป็นต้องไปปรับแร่ของกลางมาดำเนินการ กรมป่าไม้อาจดำเนินการเกี่ยวกับของกลางตามระเบียบที่เกี่ยวข้องได้ แต่การซื้อขายแร่ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏว่าแร่เป็นแร่ที่ยังมิได้ชำระค่าภาคหลวงแร่ ผู้ซื้อต้องชำระค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่สำหรับแร่ดังกล่าวพร้อมกับการขออนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองตามมาตรา 105²⁵ ตามนัยมาตรา 104 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

15. เมื่อผู้รับใบอนุญาตขนแร่ได้ขนแร่ไปถึงปลายทางแล้ว ไม่ส่งคืนใบอนุญาตขนแร่ต้นฉบับต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ที่มีการรับมอบแร่ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันรับมอบแร่จะมีความผิดหรือไม่

คำตอบ ตามมาตรา 109²⁶ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตขนแร่ และจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ในใบอนุญาตขนแร่นั้นก็ได้ การกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตขนแร่หรือตัวแทนตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ต้องนำใบอนุญาตขนแร่ต้นฉบับส่งมอบต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ที่มีการรับมอบแร่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันรับมอบแร่ เป็นเงื่อนไขที่กำหนดไว้แนบท้ายใบอนุญาตขนแร่ กรณีไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 109 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาทตามมาตรา 148 ทวิ²⁷ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

สำหรับกรณีผู้ประกอบการมีข้อขัดข้องว่า ไม่อาจส่งมอบคืนได้สืบเนื่องจากสำนักงานศุลกากรได้ยึดถือต้นฉบับไว้ โดยแจ้งว่าจะเก็บไว้เป็นหลักฐานประกอบพิธีการทางศุลกากรนั้น ฝ่าย

²⁵ มาตรา 105 ห้ามมิให้ผู้ใดมีแร่ไว้ในครอบครองแต่ละชนิดเกินสองกิโลกรัมเว้นแต่

- (1) เป็นแร่ที่ได้รับใบอนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครอง หรือเป็นแร่ที่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 103 ทวิ
- (2) เป็นแร่ที่ได้มาจากการสำรวจแร่เพื่อนำไปวิเคราะห์หรือวิจัยไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต
- (3) เป็นแร่ที่ได้มาจากการทำเหมืองในเขตเหมืองแร่ที่เก็บแร่ขึ้นไว้
- (4) เป็นแร่ที่ได้รับใบอนุญาตขนแร่ให้ขนมาเก็บในสถานที่เก็บแร่ตามใบอนุญาตตั้งสถานที่เก็บแร่
- (5) เป็นแร่ที่อยู่ในระหว่างขนแร่ตามใบอนุญาตขนแร่ หรือเป็นแร่ที่อยู่ในสถานที่พักแร่ตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตขนแร่
- (6) เป็นแร่ในสถานที่ซื้อแร่ ซึ่งแร่ขึ้นได้มาตามเอกสารที่กำหนดไว้ในมาตรา 98
- (7) เป็นแร่ที่ได้รับใบอนุญาตขนแร่ให้ขนมาแต่งแร่หรือประกอบโลหกรรมในเขตแต่งแร่หรือเขตโลหกรรมนั้น
- (8) เป็นแร่ที่ได้มาตามใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย หรือใบอนุญาตร่อนแร่หรือได้มาตาม (3) วรรคสองของมาตรา 92
- (9) เป็นแร่ที่มีไว้ในครอบครองเพื่อการศึกษาหรือวิจัยของสถาบันวิจัยเอกชนที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจาก

อธิบดี ส่วนราชการ องค์การของรัฐ หรือสถาบันการศึกษา

- (10) เป็นแร่ที่อธิบดีอนุญาตเป็นหนังสือให้มีไว้ในครอบครองเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย หรือ
- (11) เป็นแร่ในสภาพวัตถุสำเร็จรูปที่เป็นเครื่องใช้ เครื่องประดับ ปฏิกิริยา หรือผลผลิตจากกรรมวิธีของโลหกรรม

หรืออุตสาหกรรม

- (12) เป็นแร่ที่ได้รับใบอนุญาตขนแร่ให้ขนไปฝากไว้ ณ สถานที่ฝากแร่ตามมาตรา 103 ตร

²⁶ มาตรา 109 ผู้ใดประสงค์จะขอรับใบอนุญาตขนแร่ ให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ และต้องแสดงหลักฐานว่าแร่ที่ขอรับใบอนุญาตขนแร่นั้นได้ชำระค่าภาคหลวงแร่ หรือได้รับอนุญาตให้ผิดชำระค่าภาคหลวงแร่นั้นไว้ก่อนแล้ว

เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตขนแร่และจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ในใบอนุญาตขนแร่นั้นก็ได้

²⁷ มาตรา 148 ทวิ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 106 หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 106 หรือมาตรา 109 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

อุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ควรได้แนะนำให้ผู้ประกอบการได้แจ้งให้ สำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดทราบภายในกำหนดเจ็ดวันดังกล่าวก่อนด้วย และเมื่อทราบข้อขัดข้องให้ ฝ่ายอุตสาหกรรม พื้นฐานและการเหมืองแร่ประสานกับเจ้าหน้าที่สำนักงานศุลกากร เพื่อขอต้นฉบับคืน โดยสำเนาและ รับรองความถูกต้องของเอกสารและให้สำนักงานศุลกากรยึดถือฉบับสำเนาซึ่งเจ้าหน้าที่รับไว้แทน

16. การยื่นคำขอประทานบัตรทับซ้อนกันจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร จะให้เจ้าหน้าที่ รับจดทะเบียนทุกคำขอที่ยื่นเข้ามาหรือไม่ จะต้องดำเนินการตามระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่อ อายุประทานบัตรและการโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547 สำหรับคำขอประทานบัตรทุกคำขอที่ต่อ จากคำขอลำดับแรกเลยหรือไม่ ขอให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ออกแนวปฏิบัติ ให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้มีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นฝ่ายปฏิบัติ และขอให้มีการพิจารณาตั้งแต่การยื่นคำขอ ไม่ควรให้มีการดำเนินเรื่องจนถึงรัฐมนตรี เพราะการยื่นคำขอประทานบัตรมีค่าใช้จ่ายและเป็นภาระ กับผู้ยื่นคำขอ

คำตอบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับคำขอทับซ้อนให้ถือปฏิบัติตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง นโยบายว่าด้วยการยื่นคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ คำขออาชญาบัตรพิเศษ และคำขอประทานบัตร กรณีการยื่นคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนในพื้นที่เดียวกัน

17. การขอออกประทานบัตรในพื้นที่ป่า จะมีความแตกต่างกับพื้นที่กรรมสิทธิ์ซึ่งใน พื้นที่ป่านั้นถ้ามีการยื่นคำขอหลายราย และองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นชอบให้รายหนึ่งทำเหมืองได้ แต่อีกรายไม่เห็นชอบให้ทำเหมือง และการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ก็สามารถจะอนุญาตได้เพียง รายเดียว จึงขอให้กรมพิจารณาวางระเบียบเกี่ยวกับการขอทับซ้อนให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้มีปัญหา ในทางปฏิบัติ (เป็นข้อเสนอแนะ)

คำตอบ กรณีมีการยื่นคำขอประทานบัตรในพื้นที่เดียวกันหลายราย และทุกรายมี คุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎกระทรวง ฉบับที่ 19 (พ.ศ. 2516) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 64 (พ.ศ. 2530) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 หากเจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอราย หลังทราบว่ามีพื้นที่ที่ยื่นคำขอได้มีผู้อื่นยื่นคำขอไว้แล้ว แต่ผู้ยื่นคำขอรายหลังยังยืนยันที่จะยื่นคำขอ เจ้าหน้าที่ต้องรับจดทะเบียนทุกคำขอ ทั้งนี้ เนื่องจากว่าการยื่นคำขอประทานบัตรเพื่อใช้สิทธิทำเหมือง ยังมีได้ก่อให้เกิดผลผูกพันใด ๆ ส่วนรายใดจะได้รับประทานบัตรหรือไม่ย่อมอยู่ในดุลพินิจของ รัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการอนุญาตประทานบัตรตามมาตรา 54 วรรคหนึ่ง²⁸ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

²⁸ มาตรา 54 รัฐมนตรีเป็นผู้ออกประทานบัตร

ประทานบัตรให้มีอายุไม่เกินสิบห้าปีนับแต่วันออก และในกรณีที่ผู้ขอประทานบัตรได้รับประทานบัตรชั่วคราวอยู่ ก่อนแล้ว ให้นับอายุประทานบัตรเริ่มต้นแต่วันออกประทานบัตรชั่วคราวฉบับแรก

ในกรณีที่อายุของประทานบัตรชั่วคราวรายใดที่ได้ออกให้แล้วรวมกันมากกว่ากำหนดอายุของประทานบัตรที่จะออกให้ ก็ให้งดการออกประทานบัตรรายนั้น

สำหรับแนวปฏิบัติเกี่ยวกับคำขอทับซ้อนให้ถือปฏิบัติตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง นโยบายว่าด้วยการยื่นคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ คำขออาชญาบัตรพิเศษ และคำขอประทานบัตร กรณีการยื่นคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนในพื้นที่เดียวกัน

18. การขอต่ออายุประทานบัตรตามระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตร และการโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547 มิได้กำหนดให้ต้องการส่งเรื่องให้องค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาในทางปฏิบัติมีความจำเป็นต้องส่งให้พิจารณาหรือไม่ตามกฎหมาย ระเบียบใด กรณีไม่ส่งเรื่องดังกล่าวไปตามความเห็นจะมีปัญหาหรือไม่

คำตอบ ตามระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตรการออกประทานบัตร การต่อประทานบัตร หลักการโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547 กำหนดให้ขอความเห็นจากองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตเฉพาะคำขอประทานบัตร สำหรับคำขอต่ออายุประทานบัตรไม่ได้กำหนดให้ขอความเห็นจากองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากเป็นพื้นที่เดิม ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องขอความเห็นจากองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบการพิจารณาอนุญาตให้ต่ออายุประทานบัตรแต่อย่างใด

19. เมื่อมีการยื่นคำขอประทานบัตรจะแจ้งให้หน่วยงานศิลปากรทราบว่าได้มีการขอประทานบัตร ซึ่งบางเรื่องหน่วยงานศิลปากรให้ความเห็นทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการอนุญาตประทานบัตร เช่น การขอประทานบัตรเหมืองหินอุตสาหกรรม หน่วยงานศิลปากรแจ้งว่ามีถ้ำต่างๆ ที่บางแห่งไม่มีสภาพความเป็นถ้ำ แต่จะให้อนุรักษ์ไว้

คำตอบ การออกประทานบัตรต้องรับฟังความเห็นของหน่วยงานศิลปากรเกี่ยวกับพื้นที่คำขอประทานบัตรมาประกอบอนุญาตตามระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการดำเนินการคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตรและการโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547 ดังนั้น กรณีหน่วยงานศิลปากรแจ้งว่ามีถ้ำต่างๆ ที่ไม่มีสภาพของความเป็นถ้ำ ก็ควรตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ชัดเจนและส่งข้อมูลเพิ่มเติมให้หน่วยงานศิลปากรพิจารณาทบทวนการให้ความเห็นต่อไป

20. การเพิกถอนใบอนุญาตแต่งแร่ ซึ่งทางจังหวัดไม่ดำเนินการสั่งเพิกถอนฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มอบอำนาจในการเพิกถอนใบอนุญาตแต่งแร่ให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดตามคำสั่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ที่ 222/2546 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2546 ทั้งนี้ ตามมาตรา 40²⁹ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ

²⁹ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

มาตรา 40 ในการมอบอำนาจตามมาตรา 38 (4) ถึง (11) ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กำหนดให้ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่ในการกำกับติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้ ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ใช้อำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตแต่งแร่ ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ควรดำเนินการสรุปเรื่องแจ้งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เพื่อให้อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ในฐานะผู้มอบอำนาจพิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ตามที่เห็นสมควรต่อไป

21. ในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร ซึ่งเป็นการเสนอความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ทำคำสั่งมอบหมายให้อุตสาหกรรมจังหวัดลงนามเสนอความเห็นแทน อุตสาหกรรมจังหวัดสามารถลงนามเสนอความเห็นดังกล่าวแทนผู้ว่าราชการจังหวัดได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ อำนาจในการให้ความเห็นตามแบบพิมพ์คำขอประทานบัตร เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาของราชการบริหารส่วนภูมิภาค การให้ความเห็นดังกล่าวจึงมิใช่เป็นการกระทำในฐานะที่ผู้ว่าราชการเป็นเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ดังนั้น แม้การที่ผู้ว่าราชการจะได้มอบอำนาจให้อุตสาหกรรมจังหวัดปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่แทนตามคำสั่งที่ 222/2546 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2546 อุตสาหกรรมจังหวัดก็ไม่อาจถือเป็นการให้ความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัดได้

อย่างไรก็ตาม หากผู้ว่าราชการได้ทำคำสั่งเป็นการเฉพาะเพื่อมอบหมายให้อุตสาหกรรมจังหวัดลงนามเสนอความเห็นแทนอุตสาหกรรมจังหวัดย่อมสามารถลงนามแทนผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตามมาตรา 38³⁰ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

22. ปัญหาเกี่ยวกับการอนุญาตให้ครอบครองแร่เป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะพื้นที่ที่ประกาศเป็นแหล่งหินอุตสาหกรรม โดยผู้ยื่นคำขอครอบครองแร่จะให้เหตุผลว่าต้องการปรับพื้นที่

³⁰ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

มาตรา 38 อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่น ที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ดังต่อไปนี้

.....
(9) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

.....
(12) หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดอาจมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำกิ่งอำเภอ

(13) ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจาก (1) ถึง (12) อาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นได้ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด การมอบอำนาจตามมาตรานี้ให้ทำเป็นหนังสือ

เพื่อทำการเกษตรทั้งสิ้นและโดยพฤติกรรมเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมาย และยากต่อการพิสูจน์ วัตถุประสงค์ที่แท้จริง

คำตอบ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้กำหนดแนวปฏิบัติการขอ ครอบครองแร่เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายไว้แล้ว ตามหนังสือที่ อก 0508/5691 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2548 ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและผู้อำนวยการสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขตทุกเขต โดยทั้งนี้การดำเนินการคำขออนุญาตมีแร่ไว้ในครอบครองเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตาม มาตรา 105 (10) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการดำเนินการ เกี่ยวกับแร่ที่มีไว้ในครอบครอง พ.ศ.2531 โดยอนุโลม

23. กรณีที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่า ราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบอำนาจต่อไปให้อุตสาหกรรมจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน ประเด็นว่าถ้าอุตสาหกรรมจังหวัดไม่อยู่หัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและ การเหมืองแร่จะทำแทนอุตสาหกรรมจังหวัดได้หรือไม่

คำตอบ ต้องพิจารณาว่ามีคำสั่งให้ หัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ รักษาการแทน หรือคำสั่งให้ปฏิบัติราชการแทนอุตสาหกรรมจังหวัดตามนัยมาตรา 38 แห่งพระราช บัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 หรือไม่ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณาแต่ละกรณี

24. การยื่นขอต่ออายุประทานบัตรในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 บี ผู้ประกอบการเหมืองแร่ จะต้องจัดทำข้อมูลชี้แจงเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวส่งกรมอุตสาหกรรม พื้นฐานและการเหมืองแร่ก่อนนำเข้าพิจารณาในคณะรัฐมนตรีหรือไม่

คำตอบ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 บี เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ ซึ่งการขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี และตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2549 เกี่ยวกับการขอ ประทานบัตรในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 บี (รวมทั้งการขอต่ออายุประทานบัตร) ให้จัดทำรายงานเหตุผล ความจำเป็น ในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 บี ส่ง กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมส่งสำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณา เมื่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้รับความ เห็นชอบแล้วจึงนำเข้าพิจารณาในคณะรัฐมนตรีต่อไป

25. การเสนอเงินผลประโยชน์พิเศษเพื่อประโยชน์แก่รัฐที่กำหนดวิธีการชำระเงิน เป็นงวด ๆ เป็นภาระในการทวงถามและมีปัญหาในการฟ้องร้อง ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะมีทุน อยู่แล้ว ดังนั้น จึงขอเสนอว่า ควรเรียกเก็บในวันรับประทานบัตรงวดเดียว

คำตอบ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะการกำหนดเวลาการฟ้องคดีปกครองตามมาตรา 51³¹ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

³¹ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

มาตรา 51 การฟ้องคดีตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) หรือ (4) ให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี

และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้มีระยะเวลาดำเนินการเพียง 1 ปีเท่านั้น ดังนั้น อาจจะมีการพิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์การเรียกเก็บเงินผลประโยชน์ใหม่

26. ขั้นตอนการดำเนินการเพื่อจะขออนุญาตให้ครอบครัวแรกกรณีพิเศษจะยื่นคำขอใบอนุญาตครอบครัวแรกในขั้นตอนใด ใช้หลักเกณฑ์และมีวิธีการอย่างไร

คำตอบ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือ ส่วนที่ 32 ที่ อก 0508/5691 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2548 ซึ่งวางแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการขอครอบครัวแรกเป็นกรณีพิเศษ

27. เมื่อมีการยื่นคำขอประทานบัตร รวมถึงการยื่นคำขออาชญาบัตร นักวิชาการ (สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต) จะไม่ทราบว่าได้มีการยื่นคำขอทับซ้อนกัน หรือมีการถอนคำขอไปแล้ว เพราะการดำเนินการ ทุกขั้นตอนจะดำเนินการที่สำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดจึงมีประเด็นว่าถ้าคำขอประทานบัตรแรกมีความเหมาะสม และคำขอประทานบัตรหลังก็มี ความเหมาะสม จะมีแนวทางพิจารณาอย่างไร ต้องชัดเจน

คำตอบ กรณีนี้ หากได้มีการประสานกันระหว่างหน่วยงาน อาจช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้

28. นโยบายการออกอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ ถ้ามีผู้ขออนุญาตอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่เป็นครั้งที่ 2 จะต้องเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่

คำตอบ กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ออกประกาศฉบับลงวันที่ 4 เมษายน 2531 เรื่อง นโยบายการขออนุญาตอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ในพื้นที่ที่เคยอนุญาตไว้แล้วให้แก่บุคคลเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการสำรวจแร่อย่างจริงจัง โดยกำหนดมาตรการไม่ออกอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ ให้แก่ผู้ขอซึ่งยื่นคำขอในพื้นที่ที่เคยได้รับอาชญาบัตรมาแล้ว 2 ครั้ง และไม่ออกอาชญาบัตรในพื้นที่ที่ผู้ขอเคยได้รับอาชญาบัตรมาแล้ว 2 ครั้ง และไม่ออกอาชญาบัตรในพื้นที่ที่ผู้ขอเคยได้รับอาชญาบัตรมาแล้ว แต่ปล่อยให้อาชญาบัตรสิ้นอายุก่อนกำหนด เพราะไม่รายงานผลการดำเนินงานและการสำรวจตาม มาตรา 32³² แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ดังนั้น นโยบายดังกล่าวเป็นมาตรการกำหนด เกี่ยวกับการออกอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ครั้งที่ 2 สำหรับบุคคลเดียวกัน

³² มาตรา 32 อาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ให้สิ้นสุดลงก่อนอายุที่กำหนดไว้ในอาชญาบัตรนั้น ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อผู้ถืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาตาย
- (2) เมื่อผู้ถืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ซึ่งเป็นนิติบุคคลล้มละลาย
- (3) เมื่อผู้ถืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ขาดคุณสมบัติ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6 วรรคสอง
- (4) เมื่อผู้ถืออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ไม่รายงานผลการดำเนินงานและการสำรวจที่กระทำไปในรอบหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันได้รับอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ ภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นกำหนดนั้น
- (5) เมื่อรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีคำสั่งเพิกถอนอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่นั้น นับแต่วันรับแจ้งคำสั่งเพิกถอน

29. การประกอบโลหกรรมที่อยู่ในเขตประทานบัตรจะต้องดำเนินการอย่างไร จะต้องออกใบอนุญาตประกอบโลหกรรมหรือไม่ หรือได้รับการยกเว้นด้วยเหตุใด

คำตอบ สามารถออกใบอนุญาตประกอบโลหกรรมได้ โดยประเด็นปัญหานี้ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้หารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าการพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 มีเจตนารมณ์ให้อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่สามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าพื้นที่ใดมีความเหมาะสมที่จะทำกำหนดให้เป็นเขตโลหกรรมเพื่อการอนุญาตให้ประกอบโลหกรรม กล่าวคือ หากอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เห็นว่าพื้นที่หรือบริเวณใดในเขตเหมืองแร่เหมาะสมที่จะกำหนดให้เป็นเขตโลหกรรม ก็มีอำนาจอนุญาตให้ประกอบโลหกรรมในเขตเหมืองแร่ได้

30. ข้อเท็จจริงมีแหล่งแร่ที่จะทำเหมืองไม่เกิน 10 ปี เช่น คำนวณอายุประทานบัตรแล้ว จะทำได้เพียง 6 ปี แต่ในทางปฏิบัติจะอนุญาตประทานบัตรให้ 10 ปี ซึ่งจะเห็นว่าไม่สอดคล้องกับ ข้อเท็จจริงและเมื่อผู้ประกอบการทำเหมืองได้ระยะหนึ่ง มีการโอนประทานบัตรก็จะมีคำตอบแทน การโอนสิทธิทำเหมืองและมีการอ้างอิงจากจำนวนแร่ที่เหลือ ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการ

คำตอบ การคำนวณอายุประทานบัตรได้พิจารณาจากข้อมูลปริมาณสำรองของแหล่งแร่ ลักษณะธรณีวิทยาแหล่งแร่ ลักษณะภูมิประเทศและประสิทธิภาพของเครื่องมือ เครื่องจักรในการทำเหมือง แต่เนื่องจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เห็นว่า ในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันต้องการความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงแผนการผลิตให้มีระยะเวลาที่เหมาะสมในการทำเหมือง และสามารถพัฒนาประโยชน์จากแหล่งแร่ได้อย่างคุ้มค่าในอันที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการลงทุน และสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการธนาคาร หรือสถาบันการเงินซึ่งเป็นผู้สนับสนุนเงินลงทุน กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงได้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดนโยบายกำหนดอายุประทานบัตร หรือการต่ออายุประทานบัตรให้มีอายุขั้นต่ำ 10 ปี สำหรับกรณีการต่ออายุประทานบัตรเมื่อรวมกำหนดเวลาทั้งหมดต้องไม่เกิน 25 ปี หากทำเหมืองผลิตแร่หมดก่อนสิ้นอายุประทานบัตรสามารถเวนคืนประทานบัตรได้ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเห็นชอบเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2546 โดยมีหลักเกณฑ์การกำหนดอายุประทานบัตรหรือการต่ออายุประทานบัตรดังนี้

1. การขออนุญาตประทานบัตรและการขออนุญาตต่ออายุประทานบัตรในพื้นที่เอกสารสิทธิ พิจารณาจากข้อมูลปริมาณสำรองของแหล่งแร่และแผนการผลิต กำหนดอายุประทานบัตร 10 ปี ไม่เกิน 25 ปี

2. การขออนุญาตประทานบัตรและการขออนุญาตต่ออายุประทานบัตรในที่ดินของรัฐ พิจารณาจากข้อมูลปริมาณสำรองของแหล่งแร่และแผนการผลิต เพื่อให้เพียงพอต่อการวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการลงทุน กำหนดอายุประทานบัตร 10 ปี

3. การขออนุญาตประทานบัตรและการขออนุญาตต่ออายุประทานบัตรในที่ดินของรัฐ ในกรณีต่อไปนี ซึ่งพิจารณาจากปริมาณสำรองของแหล่งแร่และแผนการผลิต กำหนดอายุประทานบัตรไม่เกิน 25 ปี

3.1 ประทานบัตรสำหรับแร่ที่ใช้ในการผลิตปูนซีเมนต์ และผู้ขอประทานบัตรเป็นผู้ผลิตปูนซีเมนต์

3.2 ประทานบัตรสำหรับแร่ที่ใช้ในการผลิตสาธารณูปโภคของรัฐและผู้ขอประทานบัตรเป็นหน่วยของรัฐ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

3.3 ประทานบัตรสำหรับแร่ที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งมีอายุทางเทคโนโลยีและเครื่องจักรเกินกว่า 10 ปี และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ให้การรับรองว่านำผลผลิตแร่มาป้อนให้กับโรงงานนั้น

3.4 ประทานบัตรสำหรับแร่ที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ส่งเสริมให้มีการผลิตในประเทศ โดยการประมูลแหล่งแร่หรืออนุมัติเป็นโครงการใหญ่

3.5 ประทานบัตรสำหรับแร่ที่มีการสำรวจแร่ที่มีการสำรวจต่อเนื่องมาจากอาชญาบัตรพิเศษ

ดังนั้น การกำหนดอายุประทานบัตรทั้งในส่วนของประทานบัตรใหม่และการต่ออายุประทานบัตร จึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว

สำหรับการโอนประทานบัตร ซึ่งต้องประเมินค่าสิทธิทำเหมืองโดยคำนวณจากมูลค่าของแหล่งแร่ที่เหลือตามประทานบัตรและอัตราผลกำไรขั้นต่ำที่คาดว่าจะได้รับจากการทำเหมือง ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตร และการโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547 ดังนั้น หากเห็นว่าหลักเกณฑ์การประเมินค่าสิทธิดังกล่าวไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ขอให้ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นเสนอความเห็นต่อกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เพื่อขอทบทวนระเบียบต่อไป

31. การทำสัญญาระหว่างรัฐกับเอกชน ซึ่งเอกชนได้มาดำเนินการทำสัญญากับรัฐเพื่อจัดทำระบบข้อมูลโรงงานในสมัยของปลัดกระทรวงท่านหนึ่ง ต่อมาได้แต่งตั้งปลัดกระทรวงคนใหม่ เอกชนรายเดิมจะติดต่อขอข้อมูลโรงงานอีกจะได้หรือไม่

คำตอบ เอกชนขอได้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แต่ถ้าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ก็ต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้เป็นเจ้าของข้อมูลเสียก่อนเว้นแต่จะเป็นการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเข้าข่ายยกเว้นตามที่มาตรา 24³³ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนด

³³ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

มาตรา 24 หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ได้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมิได้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยดังต่อไปนี้

(1) ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตน เพื่อการนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น
(2) เป็นการใช้ข้อมูลตามปกติภายในวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้น

32. การขออาชญาบัตรในเขตแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไร ขอให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ช่วยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ด้วย

คำตอบ แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ เป็นสิ่งที่มีอยู่และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีสภาพและการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ซึ่งตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2532 ได้ประกาศแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ 263 แห่งทั่วประเทศ เช่น เกาะแก่ง ภูเขา ถ้ำ น้ำตก ทะเลสาบ หาดทราย ทั้งนี้ เพื่อบริหารจัดการให้ท้องถิ่นและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้คุณค่าและให้ความสำคัญมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติไว้เป็นมรดกทางธรรมชาติของประเทศ

ดังนั้น กรณีมีการขออาชญาบัตรเพื่อสำรวจแร่ในพื้นที่ดังกล่าว ก็ให้แจ้งผู้ขอทราบ หากผู้ขอยืนยันจะขอ ก็ให้จัดทะเบียนรับคำขอและดำเนินการกับคำขอต่อไป ซึ่งในทางปฏิบัติและเมื่อนำเข้าพิจารณาในคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 คณะกรรมการฯ จะให้กันพื้นที่ไม่ให้สำรวจแร่ในแหล่งแร่ธรรมชาติอันควรอนุรักษ์และกำหนดรัศมีขอบเขตไม่ให้สำรวจแร่ใกล้แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ซึ่งจะพิจารณาเป็นเรื่อย ๆ ไป

อนึ่ง การสำรวจแร่ใกล้แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์อาจมีปัญหาในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่และอาจมีประเด็นปัญหาการคัดค้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประชาชนในท้องที่ด้วย ทำให้ไม่อาจอนุญาตคำขอประทานบัตรได้

33. แบบฟอร์มต่าง ๆ ยังไม่ได้เปลี่ยนยังเป็น กทธ. (เดิม)อยู่ ยังใช้ปฏิบัติงานต่อไปได้หรือไม่ ช่วยกำหนดให้ชัดเจนด้วย

คำตอบ ยังคงใช้ได้ จะชี้แจงคำว่า กทธ. แล้วเขียนเป็น กพร. ก็ได้ แต่เนื้อหาให้คงเดิมไว้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง พระราชกฤษฎีกา ประกาศกระทรวง คำสั่ง ระเบียบ มติ คณะรัฐมนตรี หรือแม้แบบฟอร์มใด ๆ หากมิได้มีการยกเลิกให้สิ้นผลใช้บังคับ แม้มีการเปลี่ยนหน่วยงานกฎหมายหรือกฎดังกล่าวแล้วก็ยังมีผลใช้บังคับต่อไป

(3) ต่อหน่วยงานของรัฐที่ทำงานด้วยการวางแผน หรือการสถิติ หรือสำมะโนต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ไม่ให้เปิดเผยต่อไปยังผู้อื่น

(4) เป็นการให้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย โดยไม่ระบุชื่อหรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใด

(5) ต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง เพื่อการตรวจดูคุณค่าในการเก็บรักษา

(6) ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน หรือการฟ้องคดี ไม่ว่าเป็นคดีประเภทใดก็ตาม

(7) เป็นการให้ซึ่งจำเป็น เพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล

(8) ต่อศาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอข้อเท็จจริงดังกล่าว

(9) กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง (3) (4) (5) (6) (7) (8) และ (9) ให้มีการจัดทำบัญชีแสดงการเปิดเผยกำกับไว้กับข้อมูลข่าวสารนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

34. ปัจจุบันรัฐมีนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ซึ่งเจ้าของที่ดินกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง หรือ กระทบ. 5 ประสบปัญหาเดือดร้อนในการนำที่ดินแปลงเป็นทุน เพราะการมีแร่อยู่ในที่ดิน เช่น การจะปรับพื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

คำตอบ ถ้าเป็นการดำเนินการแก้พื้นที่โดยไม่ได้มุ่งประสงค์จะนำแร่ไปใช้ประโยชน์ ก็ไม่มีประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย ในเรื่องการทำเหมืองตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 เว้นแต่จะต้องการนำแร่เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ก็ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

35. ผู้ประกอบการเสนอการให้เงินผลประโยชน์พิเศษเพื่อประโยชน์แก่รัฐตอบแทนการออกประทานบัตร ในวันที่ยื่นคำขอประทานบัตร แต่เมื่อรัฐมนตรีอนุญาตประทานบัตรแล้ว ผู้ประกอบการไม่มาขอรับประทานบัตร ผลจะเป็นอย่างไรและต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป

คำตอบ ตามบันทึกข้อตกลงการจ่ายเงินผลประโยชน์พิเศษเพื่อประโยชน์แก่รัฐ ผู้ประกอบการเสนอจะให้เงินผลประโยชน์พิเศษเพื่อประโยชน์แก่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เมื่อรัฐมนตรีอนุญาตประทานบัตรและได้มารับประทานบัตรแล้ว ในกรณีที่ผู้ประกอบการยังไม่ได้มารับประทานบัตรก็ยังไม่เกิดพันธะหน้าที่ที่ต้องผูกพันตามการจ่ายเงินผลประโยชน์พิเศษเพื่อประโยชน์แก่รัฐ ผลคือยังไม่อาจเรียกให้ผู้ประกอบการชำระเงินผลประโยชน์พิเศษได้

36. มีข้อเสนอแนะขอให้มีการพิจารณาทบทวนสัญญาค่าประกันการทำเหมืองเพื่อให้มีข้อความครอบคลุมถึงการชำระค่าภาคหลวงแร่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำตอบ กรณีดังกล่าว กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำลังพิจารณาทบทวน

37. เนื่องจากมีเงินฝากประเภทต่าง ๆ ที่เรียกเก็บไว้จากผู้ยื่นคำขอสืบค้นสำรวจและทำเหมืองแร่ ซึ่งหมดข้อผูกพันกับทางราชการแล้วเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี และยังมีบัญชีอยู่เป็นจำนวนมาก และผู้ขอมีได้มาติดต่อขอรับเงินคืน ได้มีการแนวทางปฏิบัติว่าเงินฝากทุกประเภทที่จะต้องส่งคืนผู้ขอ เมื่อได้หักค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ส่งเป็นรายได้เป็นแผ่นดินแล้วให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอมารับเงินคืน แต่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดไม่สามารถดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติได้เนื่องจากเอกสารประกอบการพิจารณาไม่ครบถ้วน จึงไม่สามารถทราบได้ว่าจะจ่ายเงินผู้วางเท่าใดและส่งเป็นรายได้แผ่นดินเท่าใด จึงขอทราบแนวทางปฏิบัติ

คำตอบ กรณีตามคำถามเป็นปัญหาข้อขัดข้องในเรื่องความไม่ครบถ้วนของเอกสารหลักฐาน ซึ่งเป็นปัญหาทางปฏิบัติ เห็นสมควรได้รวบรวมข้อมูลและจัดส่งให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่พิจารณาต่อไป

38. การมอบอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ผู้ว่าราชการจังหวัด(บางจังหวัด) ไม่ได้มอบอำนาจให้อุตสาหกรรมจังหวัดปฏิบัติราชการแทน ทำให้การบริการประชาชนล่าช้า และไม่เป็นการลดขั้นตอนนั้น จะมีวิธีแก้ไขหรือดำเนินการอย่างไร

คำตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. 2546 ข้อ 14³⁴ กำหนดว่า เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจจากส่วนราชการ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้ และข้อ 10 วรรคสามของระเบียบฉบับเดียวกันกำหนดว่าในกรณีที่ส่วนราชการใดมีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบเพื่อวินิจฉัยต่อไป โดยคำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการให้ถือเป็นที่สุด ในกรณีเช่นนี้ ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จึงควรรายงานให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ทราบ เพื่อสรุปเรื่องรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวต่อไป

39. ขอเสนอให้มีการทบทวนคำสั่ง กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ที่ 222/2546 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2546 เรื่องการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน เพราะปัจจุบันไม่มีความคล่องตัวในการปฏิบัติราชการ เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ได้มอบอำนาจต่อให้อุตสาหกรรมจังหวัด ผลกระทบเกิดกับประชาชนได้รับบริการจากรัฐล่าช้า จะมีแนวทางดำเนินการอย่างไร (ผู้ว่าราชการจังหวัดเคยมอบอำนาจให้อุตสาหกรรมจังหวัดปฏิบัติ แต่ต่อมาได้ยกเลิกทำให้ปัจจุบัน การอนุมัติ การอนุญาตตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจแต่ผู้เดียว)

คำตอบ ข้อ 14 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. 2546 กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อได้รับมอบอำนาจแล้วให้มอบอำนาจต่อให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง และตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 27³⁵ กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติราชการให้ผู้ดำรง

³⁴ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. 2546

ข้อ 10 ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ ก.พ.ร. เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย คำวินิจฉัยของ ก.พ.ร. ให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่สมควรหรือไม่อาจใช้บังคับระเบียบนี้กับการมอบอำนาจในเรื่องใด หรือหน่วยงานใด ก.พ.ร. จะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้ยกเว้นการใช้บังคับระเบียบนี้กับเรื่องหรือหน่วยงานนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

ส่วนราชการใดมีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้แจ้ง ก.พ.ร. ทราบโดยเร็วเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณีต่อไป

ข้อ 14 เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจจากส่วนราชการ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้

³⁵ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

มาตรา 27 ให้ส่วนราชการจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นใดของผู้ดำรงตำแหน่งใดให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ ในการกระจายอำนาจการตัดสินใจดังกล่าวต้องมุ่งผลให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการบริการประชาชน

เมื่อได้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ส่วนราชการกำหนด หลักเกณฑ์การควบคุม ติดตาม และกำกับดูแลการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจและผู้มอบอำนาจไว้ด้วย หลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือการกลั่นกรองงานที่ไม่จำเป็นในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ในกรณี หากสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมแล้วจะเป็น

ตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง อย่างไรก็ดี กรณีปัญหานี้ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้มีหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้พิจารณาตอบอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว

40. การนำแร่ในราชอาณาจักร ต้องทำการชักตัวอย่างแร่หรือไม่อย่างไร และต้องทำการชักตัวอย่างแร่จะสามารถลดขั้นตอนให้ใช้เวลาน้อยลงได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ ตามระเบียบว่าด้วยการขอรับใบอนุญาตนำแร่ และส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2531 จะต้องพิจารณาว่าเป็นแร่ควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักรหรือไม่ก่อน ทั้งนี้ สืบเนื่องจากการจะออกใบอนุญาตนำแร่เข้าในราชอาณาจักรได้ ต้องเป็นแร่ควบคุมการนำเข้าเท่านั้น หากเป็นแร่ควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร จึงจะทำการชักตัวอย่างแร่ตามนัยข้อ 9 และข้อ 10 แห่งระเบียบดังกล่าว แต่หากมิใช่แร่ควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร ก็ไม่อยู่ในข่ายที่จะต้องทำการชักตัวอย่างแร่ตามระเบียบนี้

แต่อย่างไรก็ดี สำหรับแร่ที่ได้ควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร กรมศุลกากรได้เคยประสานขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ช่วยดำเนินการชักตัวอย่างแร่ (สินค้า) เพื่อยืนยันว่าเป็นสินค้านำเข้าตามกฎหมายศุลกากรหรือไม่

สำหรับการลดขั้นตอนหรือระยะเวลา กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณาทบทวนอีกครั้ง

41. การยื่นคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ และคำขอประทานบัตรในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1เอ หรือ 1บี หรือเขตป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม 44 ล้านไร่ ตามระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ให้ยื่นคำขอได้ แต่อยากทราบว่า จะได้รับการอนุญาตหรือไม่ ควรจะมีแนวทางที่ชัดเจน เพราะจะไม่ทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

คำตอบ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 (1เอ หรือ 1บี) หรือเขตป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม 44 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ การขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนแล้ว โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 (รวมทั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม 44 ล้านไร่) ให้จัดทำรายงานการประกอบคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 ตามหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรมที่ 0508/417 ลงวันที่ 26 มกราคม 2549 และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4 หน่วยงาน คือ กรมป่าไม้ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ

การลดขั้นตอน เพิ่มประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่าย รวมทั้งไม่เกิดผลเสียหลายประการ ให้ส่วนราชการดำเนินการให้ข้าราชการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโทรคมนาคมตามความเหมาะสมและกำลังเงินงบประมาณ

เมื่อส่วนราชการใดได้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ตามวรรคหนึ่ง หรือได้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมตามวรรคสองแล้ว ให้ส่วนราชการนั้นเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกันพิจารณาเหตุผลความจำเป็น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

2. การขอประทานบัตรในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 (รวมทั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม 44 ล้านไร่) ให้จัดทำรายงานเหตุผลความจำเป็น (เฉพาะพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 บี และพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม 44 ล้านไร่) และจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมส่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2548 เมื่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้รับความเห็นชอบแล้วจึงนำเข้าพิจารณาในคณะรัฐมนตรีต่อไป

การจะได้รับอนุมัติให้ใช้พื้นที่ดังกล่าวจากคณะรัฐมนตรีค่อนข้างยาก เนื่องจากการใช้พื้นที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพลุ่มน้ำและสภาพแวดล้อม ทำให้ต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบและคำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นให้ครอบคลุมทั้งระบบ ดังนั้น หากไม่มีความจำเป็นจริงๆแล้ว ควรที่จะหลีกเลี่ยงไปใช้พื้นที่นอกกลุ่มน้ำชั้นที่ 1 หรือนอกเขตป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม 44 ล้านไร่

42. ปัจจุบันการดำเนินการอนุญาตอาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ และประทานบัตร มีความยุ่งยาก เพราะมีหลายขั้นตอน และมีหลายหน่วยงานร่วมกันพิจารณา กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีวิธีการใดบ้างที่จะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลงไป เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ประกอบการอีกทางหนึ่ง

คำตอบ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2548 ปรับปรุงกระบวนการพิจารณาอนุญาตประทานบัตร โดยกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการเพื่อการอนุญาตเกี่ยวกับประทานบัตรเหมืองแร่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 7 หน่วยงาน (กรณีที่มีข้อมูลและเอกสารหลักฐานครบถ้วนแล้ว) ดังนี้

1. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการอนุญาตประทานบัตรเหมืองแร่ทั้งหมด 195 วันทำการ โดยไม่รวมรอผลการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) โครงการเหมืองแร่ สำหรับ EIA ฉบับใหม่ ไม่เกิน 75 วันปฏิทิน รายงาน EIA ฉบับเพิ่มเติมไม่เกิน 30 วันปฏิทิน

3. กรมป่าไม้ กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตประทานบัตรเหมืองแร่และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 67 วันทำการ

4. กรมทรัพยากรธรณี กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาให้ความเห็นด้านธรณีวิทยาแหล่งแร่เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตทำเหมืองแร่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 30 วันทำการ

5. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดินสงวนเพื่อการออกประทานบัตรเหมืองแร่ ในเขตนิคมสร้างตนเองทั้งหมด 30 วันทำการ

6. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาขอรับความยินยอมให้ใช้ที่ดินเพื่อการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่นกรณีทำเหมืองแร่ 138 วันทำการ

7. กรมศิลปากร กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาให้ความเห็นด้านแหล่งโบราณสถาน โบราณคดี เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตประทานบัตรเหมืองแร่ 45 วันทำการ

ทั้งนี้ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้ประกาศเรื่อง กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน พ.ศ. 2549 โดยได้ลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน สำหรับกระบวนการออกใบอนุญาตผู้ขุดหาแร่ การออกใบอนุญาตพิเศษ และการออกประทานบัตร ซึ่งเป็นการลดปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาอีกทางหนึ่งด้วย

43. ผู้ประกอบการเหมืองแร่มีประทานบัตร 1 แปลง ต่อมาได้ยื่นคำขอประทานบัตรในพื้นที่ใกล้เคียง 1 คำขอ หากจะนำความเห็นชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับประทานบัตรที่ได้รับอนุญาตไปแล้ว มาใช้ประกอบการพิจารณาคำขอประทานบัตรดังกล่าวได้หรือไม่

คำตอบ ตามระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตร และการโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตร และการโอนประทานบัตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 กำหนดให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่แจ้งการขอประทานบัตรโดยระบุรายละเอียดคำขอประทานบัตร ไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล และให้องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งผลการพิจารณาคำขอประทานบัตรไปยังเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ซึ่งเป็นการพิจารณาให้ความเห็นสำหรับคำขอประทานบัตรแต่ละคำขอ ดังนั้น จะนำความเห็นชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับแปลงที่ได้รับอนุญาตไปแล้วมาใช้ประกอบการพิจารณาอนุญาตสำหรับคำขอประทานบัตรแปลงอื่นไม่ได้

44. ประทานบัตรชนิดแร่หินอุตสาหกรรมเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้างอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1เอ ประทานบัตรจะสิ้นอายุปี พ.ศ. 2552 ได้ยื่นคำขอต่ออายุประทานบัตรและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) แล้ว แต่ไม่ได้รับความเห็นชอบ จะดำเนินการคำขอต่ออายุประทานบัตรอย่างไร

คำตอบ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 (1 เอ หรือ 1 บี) เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญซึ่งการขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพื่อขอทำเหมืองแร่ตามคำขอประทานบัตร (รวมทั้งการต่ออายุประทานบัตร) ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี โดยจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ส่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณา เมื่อ (EIA) ได้รับความเห็นชอบจึงนำเข้าพิจารณาในคณะรัฐมนตรี การจะอนุญาตให้ต่ออายุประทานบัตรต้องมีการดำเนินการตาม

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ดังนั้น กรณี (EIA) ไม่ได้รับความเห็นชอบ ก็จะดำเนินการนำเสนอคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาปฏิเสธการต่ออายุประทานบัตรต่อไป

45. คำขอประทานบัตรแร่ยิปซัม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA)ได้รับความเห็นชอบเกิน 3 ปี และส่งเรื่องมากรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่แล้ว การดำเนินการเพื่ออนุญาตมีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร

คำตอบ กรณี(EIA) ที่ได้รับความเห็นชอบเกิน 3 ปี สำนักการอนุญาตจะส่ง (EIA) ที่ได้รับความเห็นชอบ พร้อมแผนผังโครงการทำเหมืองแร่ให้สำนักบริหารสิ่งแวดล้อมตรวจสอบสภาพภูมิประเทศว่ามีการเปลี่ยนแปลงและจำเป็นต้องกำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขเพิ่มเติม ตามนโยบายกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการ ดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตร และการโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547 และจะตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายการบริหารจัดการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมแร่ยิปซัม ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ 10 มีนาคม 2547 หากการดำเนินการคำขอและการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวครบถ้วน ถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ก็จะดำเนินการเพื่อนำเสนอคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติแร่ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อพิจารณาอนุญาตประทานบัตรต่อไป

46. ปัจจุบันอัตราค่าล้างเจ้าหน้าที่ของฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมีน้อย การออกตรวจสอบพื้นที่เฝ้าระวังและป้องกันผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 จึงกระทำได้ยาก ประกอบกับปัจจุบันกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มิได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเหมือนเช่นก่อน จึงใคร่ขอถามแนวทางการประสานงานเพื่อป้องกันและจับกุมผู้กระทำความผิดในอนาคตต่อไป

คำตอบ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 หากแต่การปรับปรุงโครงสร้างระบบราชการในปัจจุบันเน้นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ราชการส่วนกลางรับผิดชอบด้านการให้ความรู้ คำแนะนำ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ดังนั้น หากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดใดมีปัญหาในด้านกฎหมายหรือการดำเนินการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายสามารถที่จะประสานความร่วมมือได้ที่สำนักกฎหมายและระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

47. ปัญหาอุปสรรคในการขาดข้อมูลกรณีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากเหมืองแร่ โรงแต่งแร่ โรงประกอบโลหะกรรม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ไม่มีความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของแร่แต่ละชนิดที่อยู่ในพื้นที่ และที่นำเข้ามาทำการแต่งหรือประกอบโลหะกรรมว่าอะไรเป็นอันตราย อะไรไม่เป็นอันตราย เช่น แร่พลวง แร่เหล็ก มีส่วนผสม หรือตัวของมันเองเป็นอันตราย ต่อมนุษย์ พืช และสัตว์อย่างไรบ้าง ถ้ามี มีวิธีป้องกันควบคุม การฟุ้งกระจายได้หรือไม่

อย่างไร ต้องอยู่ในรัศมีเท่าใด เป็นต้น ซึ่งปัญหานี้อุตสาหกรรมจังหวัดจะไม่สามารถจะชี้แจงเบื้องต้นกับที่ประชุม ผู้ชุมนุมคัดค้าน ผู้ชุมนุมประท้วง หรือผู้ร้องเรียนได้

คำตอบ ผลกระทบที่เกิดจากการทำเหมืองแร่ชนิดแร่พลวง แร่เหล็กและวิธีการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ประกอบการ มีข้อสังเกตดังนี้

1. องค์ประกอบที่สำคัญ

1.1 แร่พลวง

แร่พลวงมี แอนทิโมนี (Sb) เป็นองค์ประกอบหลักและมีโลหะหนักชนิดอื่น เช่น สารหนู (As) ,ตะกั่ว (Pb), แคดเมียม (Cd) และนิเกิล (Ni) เป็นองค์ประกอบร่วม ซึ่งตัว Sb และโลหะหนักที่เป็นองค์ประกอบร่วม ถือเป็นธาตุที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม คนและสัตว์ โดยความเป็นพิษอาจเข้าสู่ร่างกายโดยตรงหรือมาจากห่วงโซ่อาหาร โดยเฉพาะ As ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดสภาพเป็นกรด ซึ่งกระตุ้นประสาททั้งภายในและภายนอกร่างกาย ส่งผลต่อหัวใจ ระบบการหายใจและระบบประสาท

1.2 แร่เหล็ก

ในสภาพธรรมชาติแร่เหล็กจะเกิดการรวมตัวกับออกซิเจนกลายเป็นเหล็กออกไซด์เกิดเป็นแร่ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ แร่ฮีมาไทต์ (Fe_2O_3) แร่แมกนีไทต์ (Fe_3O_4) หรือ ($(\text{FeMg})\text{Fe}_2\text{O}_4$) แร่ไพไรต์ (FeS_2) โดยมีแร่เหล็กเป็นส่วนประกอบหลัก โดยอาจมีแร่ชนิดอื่นเป็นองค์ประกอบย่อย ได้แก่ แร่ทองแดง แร่สังกะสี และโลหะอื่น ๆ ผสมอยู่ด้วย ทั้งนี้องค์ประกอบร่วมที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ แคดเมียม (Cd), แมงกานีส (Mn), ตะกั่ว (Pb), ปรอท (Hg) และสารหนู (As) เป็นต้น ถือเป็นธาตุที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม คนและสัตว์ โดยความเป็นพิษอาจเข้าสู่ร่างกายโดยตรงหรือมาจากห่วงโซ่อาหาร

2. วิธีการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ประกอบการ

การปนเปื้อนของมลพิษที่เกิดจากการทำเหมืองแร่ชนิดพลวงและเหล็กออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกมาจากขบวนการชะล้างพังทลายทั้งบริเวณหน้าเหมือง ลานกองแร่ กองเปลือกดิน และเศษหิน และจากขบวนการแต่งแร่โดยปนเปื้อนไปกับน้ำที่ชะล้าง หรือดินตะกอน ไปสะสมยังพื้นที่ตอนล่างหรือลำน้ำสาธารณะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จากความเป็นพิษและเส้นทางการแพร่กระจายของสารพิษดังกล่าวสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก จึงจำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้ประกอบการเหมืองแร่จะต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามที่เสนอไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนด โดยมีประเด็นหลักดังนี้

1. การเปิดหน้าเหมืองตามหลักวิศวกรรมเพื่อความปลอดภัยจากการชะล้างพังทลายของของหน้าเหมือง

2. การจัดสร้างบ่อดักตะกอนให้มีจำนวนและขนาดที่พอเหมาะ เพื่อรองรับน้ำและตะกอนดินที่ชะล้างจากบริเวณหน้าเหมือง ลานกองแร่ บริเวณที่เก็บกองเปลือกดินหรือเศษหินและบริเวณโรงแต่งแร่

3. ให้ใช้น้ำหมุนเวียน และห้ามระบายน้ำออกนอกพื้นที่เหมือง
4. ติดตามตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
5. ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านคุณภาพน้ำ อากาศ เสียงและแรงสั่นสะเทือนอย่างต่อเนื่องตามที่กำหนด
6. ปรับสภาพและฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วควบคู่ไปพร้อมกับการทำเหมือง
7. ปรับสภาพและฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองและพื้นที่เกี่ยวเนื่องกับการทำเหมืองให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนประทานบัตรสิ้นอายุไม่น้อยกว่า 3 เดือน
8. ต้องมีการกำกับหรือตรวจสอบให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อมิให้ผลกระทบสิ่งแวดล้อมขยายวงกว้าง ยากแก่การแก้ไขและเยียวยาจนเกิดการร้องเรียนร้องทุกข์

หมายเหตุ ช่องทางในการติดต่อสืบค้นข้อมูลดังกล่าว

1. รายงาน EIA
2. หนังสือแร่ของกองเศรษฐกิจและเผยแพร่ พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2526 (จากห้องสมุดกรมทรัพยากรธรณี)
3. เว็บไซต์ของกรมทรัพยากรธรณี (<http://www.dmr.go.th>)

48. ใบอนุญาตขนแร่ บัญชีแร่ บัญชีร้านซื้อแร่สามารถเบิกได้ที่ไหน ปัจจุบันสำนักงานใช้พิมพ์แบบฟอร์มกันเอง

คำตอบ สำนักการอนุญาตกำลังดำเนินการประสานงานกับสำนักบริหารกลาง

49. การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 เป็นผู้ลงนามใบอนุญาตขนแร่ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มอบอำนาจให้กับอุตสาหกรรมจังหวัด เมื่อมีคำขอขนแร่ทางฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ไม่สามารถออกให้ได้ภายในระยะเวลาที่ผู้ประกอบการต้องการขนแร่ภายในวันที่ยื่นขอ ไม่ทราบว่าจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร ในการออกใบอนุญาตขนแร่ไม่ทันกับคำขอขนแร่ ถ้าผู้ขอขนแร่ไปจำหน่ายโดยที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตจะมีความผิดหรือไม่

คำตอบ การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนตามคำสั่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ที่ 222/2546 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2546 เป็นเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และมาตรา 38 (7) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดปฏิบัติราชการแทนในเรื่องการสั่งการ การอนุญาตการปฏิบัติราชการ และ มอบหมายให้ปฏิบัติ

หน้าที่เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ จึงเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเรื่องการสั่งการ การอนุญาต การปฏิบัติราชการ จะมอบอำนาจให้ผู้ใดปฏิบัติราชการแทนหรือไม่

ตามมาตรา 108³⁶ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ห้ามมิให้ผู้ใดขนแร่ในที่ใด เว้นแต่ที่กำหนดไว้ตาม(1)-(10) และมาตรา 148³⁷ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กำหนดโทษกรณีที่ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 108 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าถึงห้าเท่าของมูลค่าแร่ตามราคาที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ที่ใช้บังคับอยู่ในวันกระทำความผิด

ข้อสังเกต “ในกรณีเร่งด่วนที่อาจเป็นปัญหาด้านการให้บริการต่อประชาชน สมควรสรุปข้อเท็จจริงเพื่อนำเรียนเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ เพื่อทราบและหาแนวทางในการแก้ไขให้ได้ข้อยุติที่เหมาะสม”

50. ผู้ประกอบการนำแร่ที่ไม่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าแร่เข้ามาบรรจุงแล้วส่งออกนอกราชอาณาจักรอีก ไม่ทราบว่าทางฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะเข้าไปควบคุมในส่วนใดบ้าง และมีส่วนเกี่ยวข้องกับฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่หรือไม่ (ผู้ประกอบการไม่มีใบอนุญาตซื้อแร่) ตามระเบียบข้อใด

³⁶ มาตรา 108 ห้ามมิให้ผู้ใดขนแร่ในที่ใด เว้นแต่

- (1) เป็นแร่ที่ได้รับใบอนุญาตขนแร่ หรือเป็นแร่ที่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 103 ทวิ
- (2) เป็นแร่ที่ได้รับมาจากการสำรวจแร่เพื่อนำไปวิเคราะห์หรือวิจัยไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ในอาชญาบัตร
- (3) เป็นการขนแร่ในเขตเหมืองแร่ เขตแต่งแร่ เขตโลหกรรม ภายในสถานที่ซื้อแร่ตามใบอนุญาตซื้อแร่ สถานที่เก็บแร่หรือสถานที่พักแร่
- (4) ในกรณีขนแร่ของผู้รับใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย หรือผู้รับใบอนุญาตร่อนแร่ หรือผู้รับใบอนุญาตซื้อแร่นอกสถานที่
- (5) เป็นแร่ของเจ้าของแร่ ซึ่งแร่นั้นได้มาตาม (1) หรือ (3) วรรคสอง ของมาตรา 92
- (6) เป็นแร่ที่ขนแต่ละชนิดไม่เกินสองกิโลกรัม
- (7) เป็นแร่เพื่อการศึกษาหรือวิจัยของสถานวิจัยของเอกชนที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี ส่วนราชการ องค์การของรัฐหรือสถาบันการศึกษา
- (8) เป็นแร่ในสภาพวัตถุสำเร็จรูปที่เป็นเครื่องใช้ เครื่องประดับ ปฏิมากรรม หรือผลผลิตจากกรรมวิธีของอุตสาหกรรม
- (9) เป็นแร่ที่อธิบดีอนุญาตเป็นหนังสือให้ขนเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย หรือ
- (10) เป็นโลหะที่ได้จากโลหกรรม นอกจากเป็นการขนออกจากเขตโลหกรรม

³⁷ มาตรา 148 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 105 หรือมาตรา 108 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าถึงห้าเท่าของมูลค่าแร่ตามราคาที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ที่ใช้บังคับอยู่ในวันกระทำความผิด และรัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาตนั้นเสียได้เมื่อปรากฏว่า

- (1) มีแร่จากที่อื่นไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตในเขตเหมืองแร่ เขตแต่งแร่ เขตโลหกรรม สถานที่เก็บแร่หรือสถานที่ซื้อแร่หรือ
- (2) ขนแร่จากเขตเหมืองแร่ เขตแต่งแร่ เขตโลหกรรม สถานที่เก็บแร่ หรือสถานที่ซื้อแร่ ออกไปนอกเขตหรือสถานที่ดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตขนแร่

หากการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในเขตควบคุมแร่ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองเท่าถึงหกเท่าของมูลค่าแร่ตามราคาที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ที่ใช้บังคับอยู่ในวันกระทำความผิด หรือทั้งจำทั้งปรับ และรัฐมนตรีมีอำนาจเพิกถอนประทานบัตรชั่วคราว ประทานบัตร หรือใบอนุญาตนั้นได้เมื่อมีเหตุตาม (1) หรือ (2)

คำตอบ แร่ที่ไม่อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร ไม่ต้องปฏิบัติภายใต้กฎหมายแร่ เพราะเป็นแร่ไม่ได้มีต้นกำเนิดภายในประเทศ แต่ทั้งนี้ต้องปฏิบัติตามระเบียบวิธีปฏิบัติของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ คือ ผู้นำแร่ที่มีได้อยู่ในความควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร จะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ประจำท้องที่ที่นำแร่เข้ามาทราบ เพื่อจะได้ตรวจสอบได้ และชักตัวอย่างเพื่อทำการวิเคราะห์หาเปอร์เซ็นต์ของแร่ พร้อมกับออกหนังสือรับรองการขนแร่ให้กับผู้ประกอบการ

แร่ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ต้องมีใบอนุญาตซื้อแร่

51. หนังสือที่ อก 0315/15078 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2537 ข้อ 2 หนังสือหรือคำสั่งของทางราชการที่ส่งถึงผู้ยื่นคำขอต้องกำหนดเวลาให้ผู้ยื่นคำขอปฏิบัติและส่งเรื่องกลับคืนถึงสำนักงานภายใน 20 วัน นับแต่วันออกหนังสือ ซึ่งอาจไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการขอให้พิจารณาวางแผนทางปฏิบัติเรื่องนี้ใหม่เป็นนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

คำตอบ การกำหนดระยะเวลาดังกล่าวเป็นการเร่งรัดให้ผู้ยื่นคำขอเร่งรัดดำเนินการเพื่อการอนุญาตเนื่องจากที่ผ่านมาผู้ยื่นคำขอไม่เร่งรัดดำเนินการทำให้มีคำขอค้างดำเนินการเป็นจำนวนมากและเป็นการรอนสิทธิของผู้อื่นที่จะยื่นขอในพื้นที่ดังกล่าว ในทางปฏิบัติผู้ขอสิทธิในการทำเหมืองแร่หรือสำรวจแร่ย่อมมีสิทธิที่จะอุทธรณ์หรือขอผ่อนผันการดำเนินการตามที่แจ้งดังกล่าว ทั้งนี้ หากมีเหตุผลที่สมควร เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ย่อมอนุญาตให้ผ่อนผันให้ได้ตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม ในกรณีเกี่ยวกับการดำเนินการคำขอประทานบัตรสำนักการอนุญาตกำลังรวบรวมระเบียบและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ และจะพิจารณาดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันต่อไป

52. ในอนาคตคาดว่าจะการทำเหมืองแร่อาจจะลดน้อยลงเพราะปัญหาอันเกิดจากมีหลายขั้นตอนและมีค่าใช้จ่ายสูงหรือแหล่งแร่อยู่ในเขตพื้นที่หวงห้ามของทางราชการ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ มีแนวทางดำเนินการป้องกันและแก้ไขอย่างไร

คำตอบ พื้นที่หวงห้ามของส่วนราชการต่าง ๆ เป็นนโยบายของภาครัฐในการสงวนพื้นที่เหล่านั้นและส่วนราชการที่สงวนพื้นที่ย่อมมีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้

การเข้าไปทำเหมืองแร่ในพื้นที่ดังกล่าว จะต้องมีความชัดเจนด้านความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ และต้องมีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม การกล่าวอ้างถึงแหล่งแร่ในเขตสงวนต่าง ๆ มักเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ โดยไม่มีการสำรวจที่ชัดเจนที่จะชี้แจงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจต่อหน่วยงานอื่น ๆ อย่างไรก็ตามกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีนโยบายที่จะสนับสนุนการทำเหมืองแร่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ในเขตพื้นที่ มาตรา 6 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 หรือพื้นที่ที่มีข้อมูลการสำรวจพอสมควร โดยประสานกับส่วนราชการอื่นมาอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาอุปสรรคและค่าใช้จ่ายในการขอสิทธิการทำเหมือง กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้ดำเนินการผลักดันและแก้ไขระบบการอนุมัติ อนุญาต ให้มีความโปร่งใส และรวดเร็ว โดยประสานงานส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้กำหนดระยะเวลาปฏิบัติงาน และในส่วนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้กำหนดระยะเวลาในการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอต่างๆ แล้ว

53. องค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าของพื้นที่ไม่เห็นชอบในการพิจารณาคำขอประทานบัตรแม้แต่ในพื้นที่ที่กำหนดเป็นพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมแล้ว จะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2550 ได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีความเห็นของท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกันในการดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ ทั้งนี้ให้แจ้งผู้ขอดำเนินการจัดทำข้อมูลในส่วนอื่น ๆ เพื่อประกอบคำขอด้วย ได้แก่ รายงานธรณีวิทยาแหล่งแร่ แผนผังโครงการทำเหมือง รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยไม่ต้องรอให้แก้ไขปัญหา ความเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ได้ข้อยุติก่อน เพราะความเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งในการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตประทานบัตร

54. อุปสรรคในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับแร่ คือ ทำให้คำขอประทานบัตรไม่สามารถดำเนินการตามระเบียบต่อไปได้ จึงทำให้มีงานค้างอยู่อีกเป็นจำนวนหลายแปลง

คำตอบ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบในการดำเนินการคำขอประทานบัตรมีความชัดเจนในระดับหนึ่ง สาเหตุหลักที่คำขอไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้มีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐและในส่วนผู้ขอเอง กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้แก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆ ไประดับหนึ่งแล้ว ได้แก่

1. กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่เห็นชอบกับการขอประทานบัตรให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2550

2. กรณีการร้องเรียนคัดค้านการขอประทานบัตร กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการตามหนังสือกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ที่อก 0503/3761 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2550

3. ความล่าช้าจากหน่วยงานอื่น มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2550 ได้รับทราบระยะเวลาการดำเนินการของส่วนราชการต่างๆ ไว้ชัดเจนแล้ว กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีหนังสือที่ อก 0503/2787 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2550 ขอให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ตรวจสอบปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของหน่วยงานที่ไม่ดำเนินการล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนด และประสานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว

4. ความล่าช้าที่เกิดผู้ประกอบการมิได้เร่งรัดดำเนินการคำขอประทานบัตร ทั้งด้านการจัดทำแผนผังโครงการทำเหมือง รายงานลักษณะธรณีวิทยาแหล่งแร่ และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีหนังสือที่ อก 0503/2787

ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2550 ขอให้แจ้งผู้ประกอบการดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ขอไม่ดำเนินการให้พิจารณาขาคขอประทานบัตร

อนึ่ง การดำเนินการคำขอประทานบัตร ต้องแจ้งให้ผู้ขอดำเนินการของส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขอประทานบัตร ทั้งแผนผังโครงการทำเหมือง รายงานลักษณะธรณีวิทยาแหล่งแร่ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการขอเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่เจ้าของสิทธิในที่ดิน เช่น ป่าไม้ หรือ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเขตนิคมสร้างตนเอง โดยไม่ต้องรอความเห็นชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแก้ไขปัญหาร้องเรียนให้ได้ข้อยุติก่อน ให้แจ้งผู้ขอดำเนินการให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน หากละเลยเพิกเฉยมิได้ดำเนินการแก้ไขขาคขอประทานบัตรต่อไป

55. ปัญหาในการรับคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนกัน ตามระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตรและการโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547 หมวดที่ 1 ว่าด้วยการดำเนินการคำขอประทานบัตร ส่วนที่ 1 คำขอประทานบัตรทั่วไป (7) ในกรณีที่มีการยื่นคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนกันให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ชี้แจงให้ผู้ยื่นคำขอทราบหากผู้ยื่นคำขอมีความประสงค์จะรับคำขอไว้ดำเนินการให้บันทึกถ้อยคำของผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน เมื่อได้รับจดทะเบียนคำขอแล้วให้ส่งเรื่องไปกรมเพื่อพิจารณาดำเนินการ

ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีคำขอประทานบัตรที่ทับซ้อนกันอยู่จำนวน 6 แปลง ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติงานมาโดยตลอด เนื่องจากผู้ขอแต่ละรายก็จะอ้างสิทธิที่ทางราชการได้รับจดทะเบียนคำขอให้ ขณะนี้คำขอประทานบัตรทั้ง 6 แปลง ก็ยังไม่สามารถดำเนินการให้จบลงได้ ใช้เวลาดำเนินการมาพอสมควรแล้ว หากระเบียบปฏิบัติยังเป็นแนวทางเดิมเมื่อมีการรับจดทะเบียนคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนกันเพิ่มขึ้น ก็จะเป็นปัญหากับทางราชการต่อไป

คำตอบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับคำขอทับซ้อนให้ถือปฏิบัติตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง นโยบายว่าด้วยการยื่นคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ คำขออาชญาบัตรพิเศษ และคำขอประทานบัตร กรณีการยื่นคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนในพื้นที่เดียวกัน

ประเด็นคำถามอื่น

ประเด็นคำถามอื่น ๆ

ประเด็นคำถาม	หน่วยงาน	หมายเหตุ
1. ปัญหาอุปสรรคในการขาดข้อมูลกรณีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากเหมืองแร่ โรงแต่งแร่ โรงประกอบโลหะกรรม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ไม่มีความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของแร่แต่ละชนิดที่อยู่ในพื้นที่ และที่นำเข้ามาทำการแต่งหรือประกอบโลหะกรรมว่าอะไรเป็นอันตราย อะไรไม่เป็นอันตราย เช่น แร่พลวง แร่เหล็ก มีส่วนผสม หรือตัวของมันเองเป็นอันตราย ต่อมนุษย์ พืช และสัตว์อย่างไรบ้าง ถ้ามี มีวิธีป้องกันควบคุม การฟุ้งกระจายได้หรือไม่	สรุปแจ้ง สำนักบริหาร สิ่งแวดล้อม	ปรากฏตาม ข้อ 47
2. ใบอนุญาตชนแร่ บัญชีแร่ บัญชีร้านซื้อแร่สามารถเบิกได้ที่ไหน และแบบฟอร์มปัจจุบันเจ้าหน้าที่ทำกันเอง	สรุปแจ้ง สำนักการอนุญาต	ปรากฏตาม ข้อ 48
3. การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 เป็นผู้ลงนามใบอนุญาตชนแร่ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มอบอำนาจมาให้กับอุตสาหกรรมจังหวัด เมื่อมีคำขอชนแร่ทางฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ไม่สามารถออกให้ได้ ภายในระยะเวลาที่ผู้ประกอบการต้องการชนแร่ภายในวันที่ยื่นขอ ไม่ทราบว่าจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร ในการออกใบอนุญาตชนแร่ ไม่ทันกับคนที่ขอชนแร่ ถ้าผู้ขอชนแร่ไปจำหน่ายโดยที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตจะมีความผิดหรือไม่	สรุปแจ้ง สำนักการอนุญาต	ปรากฏตาม ข้อ 49
4. ผู้ประกอบการนำแร่ที่ไม่อยู่ในความควบคุมการนำเข้า นำแร่เข้ามาบรรจุถุงแล้วส่งออกนอกอาณาจักรอีก ไม่ทราบว่าทางฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะเข้าไปควบคุมในส่วนใดบ้าง และมีส่วนเกี่ยวข้องกับฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่หรือไม่ (ผู้ประกอบการไม่มีใบอนุญาตซื้อแร่) ตามระเบียบข้อใด	สรุปแจ้ง สำนักการอนุญาต	ปรากฏตาม ข้อ 50
5. หนังสือที่ ออก 0315/15078 ลว. 2 พฤศจิกายน 2537 ข้อ 2 หนังสือหรือคำสั่งของทางราชการที่ ส่งถึงผู้ยื่นคำขอต้องกำหนดเวลาให้ผู้ยื่นคำขอปฏิบัติและส่งเรื่องกลับคืนถึงสำนักงานภายใน 20 วัน นับแต่วันออกหนังสือซึ่งอาจไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการ ขอให้พิจารณาวางแผนทางปฏิบัติเรื่องนี้ใหม่ เป็นนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ	สรุปแจ้ง สำนักการอนุญาต	ปรากฏตาม ข้อ 51

ประเด็นคำถาม	หน่วยงาน	หมายเหตุ
6. ในอนาคตคาดว่าจะการทำเหมืองแร่อาจจะลดน้อยลงเพราะปัญหาอันเกิดจากมีหลายขั้นตอนและมีค่าใช้จ่ายสูงหรือแหล่งแร่อยู่ในเขตพื้นที่หวงห้ามของทางราชการ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ มีแนวทางดำเนินการป้องกันและแก้ไขอย่างไร	สรุปแจ้ง สำนักงานอนุญาต	ปรากฏตาม ข้อ 52
7. องค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าของพื้นที่ไม่เห็นชอบในการพิจารณาคำขอประทานบัตรแม้แต่ในพื้นที่ที่กำหนดเป็นพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมแล้ว จะดำเนินการอย่างไร	สรุปแจ้ง สำนักงานอนุญาต	ปรากฏตาม ข้อ 53
8. อุปสรรคในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับแร่ คือ ทำให้คำขอประทานบัตรไม่สามารถดำเนินการตามระเบียบต่อไปได้ จึงทำให้มีงานค้างอยู่อีกเป็นจำนวนมากหลายแปลง	สรุปแจ้ง สำนักงานอนุญาต	ปรากฏตาม ข้อ 54
9. ปัญหาในการรับคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนกัน ตามระเบียบกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การออกประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตรและการโอนประทานบัตร พ.ศ. 2547 หมวดที่ 1 ว่าด้วยการดำเนินการคำขอประทานบัตร ส่วนที่ 1 คำขอประทานบัตรแร่ทั่วไป (7) ในกรณีที่มีการยื่นคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนกัน ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ชี้แจงให้ผู้ยื่นคำขอทราบ หากผู้ยื่นคำขอมีความประสงค์ จะให้รับคำขอไว้ดำเนินการให้บันทึกถ้อยคำขอผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน เมื่อได้รับจดทะเบียนคำขอแล้วให้ส่งเรื่องไปกรมเพื่อพิจารณาดำเนินการ - ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีคำขอประทานบัตรที่ทับซ้อนกันอยู่ จำนวน 6 แปลง ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติงานมาโดยตลอด เนื่องจากผู้ขอแต่ละรายก็จะอ้างสิทธิที่ทางราชการได้รับจดทะเบียนคำขอให้ ขณะนี้คำขอประทานบัตรทั้ง 6 แปลง ก็ยังไม่สามารถดำเนินการให้จบลงได้ ใช้เวลาดำเนินการมาพอสมควรแล้ว หากระเบียบปฏิบัติยังเป็นแนวทางเดิม เมื่อมีการรับจดทะเบียนคำขอเหลื่อมล้ำทับซ้อนกันเพิ่มขึ้นก็จะเป็นปัญหากับทางราชการต่อไป	สรุปแจ้ง สำนักงานอนุญาต	ปรากฏตาม ข้อ 55